

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor

STUDIU ANALITIC

Sistemul de documente normative în
construcții în Republica Moldova: provocări
și perspective în contextul integrării
europene

(PROIECT PENTRU DISCUȚII)

CHIȘINĂU 2013

Cuprins

Introducere	3
1 Sistemul de documente normative în construcții în Republica Moldova	4
1.1 Cadrul legal în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor	4
1.2 Cadrul normativ-metodologic în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor	17
1.3 Cadrul instituțional în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor	21
1.4 Evoluția sistemului de documente normative în construcții din Republica Moldova	28
2 Experiența internațională și europeană privind reglementarea tehnică a construcțiilor	34
2.1 Legislația europeană în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor	34
2.2. Experiența mondială privind reglementarea tehnică a construcțiilor: aspecte teoretice	35
2.3 Experiența mondială privind reglementarea tehnică a construcțiilor: aspecte practice	45
2.3.1 Analiza comparativă a organizării și formulării reglementărilor tehnice în construcții în țările europene	45
2.3.1.1 Cadrul de reglementare	45
2.3.1.2 Responsabilități	45
2.3.1.3 Organizare	46
2.3.1.4 Formulare	47
2.3.1.5 Subiecte incluse în reglementările tehnice în construcții	49
2.3.1.6 Standarde	50
2.3.1.7 Reglementări pentru clădirile existente	50
2.3.2 Exemple ale sistemelor de documente normative în construcții în țările dezvoltate	51
2.3.2.1 Marea Britanie	51
2.3.2.2 Noua Zeelandă	53

Introducere

Transformările majore care au avut loc în ultimii decenii (căpătarea independenței Republicii Moldova și schimbarea tipului sistemului economic; dezvoltarea și aplicarea pe plan mondial a noii abordări privind reglementarea tehnică a construcțiilor și trecerea la standardizarea voluntară; dezvoltarea rapidă a progresului tehnologic în construcții, etc.) au determinat învechirea morală a circa 2000 de documente normative în construcții, elaborate pe timpurile existenței fostei U.R.S.S. și aplicate pînă în prezent în Republica Moldova, și apariția unor disfuncționalități în sistemul național de documente normative în construcții.

Nivelul de dezvoltare tehnică a construcțiilor în țările europene și politica privind integrarea europeană promovată de Republica Moldova determină vectorul principal al dezvoltării sectorului construcțiilor: armonizarea legislației și normativelor naționale cu directivele și standardele europene.

Implementarea directivelor și standardelor europene în Republica Moldova necesită transformare esențială a sistemului național de documente normative în construcții. Această transformare se referă atât la cadrul legal și instituțional, cît și la conceptele și principiile de normare tehnică și standardizare în construcții.

Prin prezentul studiu analitic se prezintă starea actuală a sistemului național de documente normative în construcții, tendințele mondiale privind normarea tehnică și standardizarea în construcții, legislația europeană în domeniul construcțiilor, etc.

În baza prezentului studiu analitic s-a elaborat propunerea de politică publică "Reformarea sistemului de documente normative în construcții. Către standardele de performanță în construcții".

IMPORTANT: Acest document este un document în lucru al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor destinat pentru consultare și discuții. Acest document nu reprezintă propunerea de politică publică finală formulată de către Minister.

Opiniile, propunerile și obiecțiile dvs. privind prezentul document pot fi înaintate persoanei de contact: Gheorghe Croitoru, șef al Direcției reglementări tehnico-economice, tel.: 204 599, gheorghe.croitoru@mdrc.gov.md

1 Sistemul de documente normative în construcții în Republica Moldova

1.1 Cadrul legal în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor

1) Legea nr. 721 din 02 februarie 1996 privind calitatea în construcții

Prin Legea nr. 721 din 02 februarie 1996 privind calitatea în construcții (în continuare – Legea 721/1996) se stabilește baza juridică, tehnico-economică și organizatorică de activitate a persoanelor fizice și juridice în domeniul construcțiilor, obligațiile și răspunderea lor privind calitatea în construcții. Legea 721/1996 se aplică construcțiilor de orice categorie și instalațiilor aferente acestora, indiferent de tipul de proprietate sau destinație, precum și lucrărilor de modernizare, modificare, transformare, consolidare și de reparații ale acestora. De la prevederile Legii 721/1996 sunt exceptate clădirile de locuit cu un nivel, pentru una sau două familii, și anexele gospodărești ale acestora situate în localitățile rurale, precum și construcțiile provizorii cu suprafețe mai mici de 150 mp.

Conform art. 1 din Legea 721/1996, document normativ reprezintă document (standard, specificație tehnică, cod de bună practică, reglementare) care specifică reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități sau rezultatele acestora. Legea nu oferă careva clasificare a documentelor normative după obiectul de reglementare, după caracterul de obligativitate, etc.

Conform art. 4 din Legea 721/1996 se stabilește că prin legea dată se instituie sistemul calității în construcții, care va conduce la realizarea și exploatarea construcțiilor de calitate corespunzătoare, în scopul protejării vieții oamenilor, a bunurilor acestora, a societății și a mediului înconjurător. Această prevedere legală stabilește, de fapt, scopul general al reglementării tehnice a construcțiilor – de a proteja viața și sănătatea oamenilor și animalelor, bunurile oamenilor, societatea în general și mediul înconjurător.

În conformitate cu art. 6 din Legea 721/1996, pentru obținerea unor construcții de calitate corespunzătoare sînt obligatorii realizarea și menținerea pe întreaga durată de existență a construcțiilor a următoarelor exigențe esențiale:

- A – rezistență și stabilitate;
- B – siguranță în exploatare;
- C – siguranță la foc;
- D – igienă, sănătatea oamenilor, refacerea și protecția mediului înconjurător;
- E – izolație termică, hidrofugă și economie de energie;
- F – protecție împotriva zgomotului.

Aceste cerințe esențiale sunt preluate din Directiva Consiliului Europei 89/106/CEE din 21 decembrie 1988 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la materialele de construcții, însă nu sunt detaliate așa cum ele sunt prezentate în Directivă. Mai mult decît atît, complementar la Directivă, sunt elaborate și aprobate 6 documente interpretative, care descriu în detaliu cerințele esențiale și sunt menite să ajute elaboratorii standardelor europene să ia în considerare cerințele esențiale la elaborarea standardelor. Informații mai detaliate despre această sunt prezentate în subcapitolul 1.2 al prezentului document.

Prin art. 9 din Legea 721/1996 este instituit sistemul calității în construcții (despre care se spune în art. 4), care este compus din:

- documentele normative în construcții;
- certificarea produselor folosite în construcții;
- agrementele tehnice pentru produse, procedee și echipamente noi în construcții;
- verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor;
- licențierea societăților comerciale;

- atestarea specialiștilor cu activitate în construcții;
- conducerea și asigurarea calității în construcții;
- autorizarea și acreditarea laboratoarelor de analize și încercări în construcții;
- asigurarea activității metrologice în construcții;
- recepția construcțiilor;
- urmărirea comportării în exploatare și intervențiile în timp la construcții;
- postutilizarea construcțiilor;
- controlul de stat al calității în construcții.

Componenta de bază a sistemului calității în construcții o constituie documentele normative în construcții.

Art. 10 din Legea 721/1996 stabilește că documentele normative în construcții, elaborate de Organul național de dirijare în construcții, au ca obiect concepția calculul, proiectarea, execuția și exploatarea construcțiilor. Prin documentele normative se stabilesc, în principal, condițiile minime de calitate cerute construcțiilor, produselor și procedeele utilizate în construcții, precum și modul de determinare și verificare a acestora.

Art. 8 (2), art. 13, art. 22 (1) lit. a), art. 23 lit. c) din Legea 721/1996 stabilesc, fie în mod direct, fie în mod indirect, obligativitatea respectării documentelor normative în construcții. Deoarece, conform Legii 721/1996, documentele normative nu sunt divizate în documente obligatorii și documente cu caracter de recomandare, toate documentele normative în construcții trebuie să fie respectate.

Unele prevederi privind procedura de elaborare, aprobare și editare a documentelor normative în construcții sunt stabilite în art. 35, care prevede următoarele:

"(1) Documentele normative în construcții cu privire la componentele sistemului calității în construcții, prevăzute la art. 9, se elaborează și se aprobă de către Organul național de dirijare în construcții.

(2) Ordinele de aprobare a documentelor normative în construcții vor fi supuse expertizei juridice și înregistrării de stat de către Ministerul Justiției.

(3) Textele integrale ale documentelor normative în construcții se publică în ediții speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Sursele necesare publicării edițiilor speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova vor fi alocate din fondul special al Organului național de dirijare în construcții, conform art. 37.

(4) Organul național de dirijare în construcții va asigura accesul liber și gratuit prin Internet la toate documentele normative în construcții.

(5) Organul național de dirijare în construcții este obligat să elibereze gratuit copii de pe documentele normative în construcții, fiind acoperite de solicitant doar cheltuielile de imprimare și copiere."

Concluzii:

Aceste prevederi creează ambiguitate în ceea ce privește legalitatea documentelor normative în construcții, deoarece nici un document normativ în construcții în vigoare nu a fost supus expertizei juridice și nu a fost înregistrat de Ministerul Justiției, precum și nu a fost publicat în ediții speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Această problemă există din motivul că documentele normative în construcții, în general, conțin doar cerințe tehnice față de producția de construcții (clădiri, încăperi, subsisteme ale clădirii etc.) și nu necesită expertiză juridică și publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, deoarece nu conțin prevederi regulatorii de ordin juridic. De asemenea, ambiguitatea descrisă este cauzată și de faptul că Legea 721/1996 nu prevede expres clasificarea documentelor normative în construcții în obligatorii (supuse expertizei juridice, înregistrării și publicării în modul stabilit) și de recomandare.

Mai mult decât atât, conform pct. 4 alin. 6) al Regulamentului privind expertizare juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1104 din 28.11.1997, nu sînt supuse înregistrării de stat (respectiv și expertizei juridice) actele departamentale cu caracter tehnic (normative și reguli din domeniul construcțiilor, care stabilesc standarde sau modul de aplicare a lor, parametri tehnici, formulare pentru dările de seamă etc.). Prevederile acestui regulament vin în contradicție directă cu prevederile art. 35 din Legea 721/1996.

2) Legea nr. 420 din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare tehnică

Prin Legea nr. 420 din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare tehnică (în continuare — Legea 420/2006) sunt stabilite bazele juridice ale activității de reglementare tehnică și are menirea să înlăture barierele tehnice din calea comerțului. Legea dată stabilește cerințele generale față de conținutul și modul de elaborare, publicare și aplicare a reglementărilor tehnice pentru a asigura transparența procesului de reglementare și circulația liberă a produselor și serviciilor, stabilește drepturile și obligațiile autorităților de reglementare, precum și cerințele față de supravegherea pieței în scopul protecției pieței interne de produse periculoase, falsificate și neconforme cerințelor prescise și/sau declarate.

Legea 420/2006 introduce noi principii privind reglementarea tehnică. Conform acestei legi se introduce un nou tip de documente normative — reglementări tehnice. Art. 2 din lege definește activitatea de reglementare tehnică ca ansamblu de activități privind stabilirea cerințelor esențiale față de produse și servicii în ceea ce privește securitatea și calitatea acestora, a condițiilor de comercializare și utilizare a lor, precum și privind stabilirea regulilor de supraveghere a pieței și a procedurilor de evaluare a conformității. Tot în același articol noțiunea de reglementare tehnică (ca document normativ) este definită astfel: „reglementare tehnică — document care stabilește caracteristicile unui produs sau serviciu, cuprinde specificații tehnice și alte cerințe, inclusiv prevederi administrative relevante, în cazul comercializării sau utilizării acestui produs, cu excepția prevederilor administrative care interzic fabricarea, importul, comercializarea, utilizarea produsului sau prestarea serviciului respectiv”.

Aplicarea în construcții a unor prevederi ale Legii 420/2006 este imposibilă din faptul că aceste prevederi nu iau în considerare specificul sectorului construcțiilor și, deci, pentru atingerea scopului general al reglementării tehnice va fi necesară adaptarea Legii 420/2006 la specificul sectorului construcțiilor.

În sensul Legii 420/2006 (art. 2) produs reprezintă orice produs fabricat industrial și orice produs agricol, inclusiv produsele de origine animală și de pescărie; se consideră, de asemenea, produse energia electrică și cea termică, gazele lichefiate și cele naturale, apa, furnizate pentru consum, precum și produsele software.

Reieșind din prevederile art. 2 din Legea 420/2006, rezultă că sub incidența Legii 420/2006 cad doar produsele pentru construcții (materiale și elemente de construcții, echipamente, etc.), însă rezultatul final al activității de construcții sunt lucrările de construcții (clădiri și părțile componente ale acestora; lucrări publice – drumuri, poduri, estacade, turnuri, etc.), care nu cad sub incidența acestei Legi.

Deoarece produsele pentru construcții sunt de natură specială, fiind produse intermediare destinate a fi încorporate, în mod durabil, în lucrările de construcții (clădiri și lucrări publice), iar conceptele de siguranță sau interes general se aplică astfel produselor pentru construcții numai în măsura în care acestea contribuie la îndeplinirea cerințelor esențiale lucrărilor în care urmează a fi încorporate, se poate de concluzionat că cerințele esențiale trebuie să fie stabilite în reglementările tehnice față de lucrările de construcții (clădiri și lucrări publice), iar aceste cerințe esențiale vor influența asupra caracteristicilor produselor pentru construcții. Această reprezintă o deosebire majoră dintre sectorul construcțiilor și celelalte sectoare ale economiei naționale. De exemplu: în reglementările tehnice pot fi stabilite cerințe esențiale sau alte cerințe față de un produs alimentar, deoarece acesta este un produs final, care urmează a fi întrebuințat conform destinației imediat după plasarea acestuia pe piață. În același timp, în reglementările tehnice nu este posibil de stabilit cerințe esențiale sau alte cerințe față de produsele pentru construcții (materiale și elemente de construcții, echipamente, etc.), deoarece caracteristicile acestor produse sunt influențate de cerințele esențiale față de lucrările de construcții în care vor fi încorporate. De exemplu: caracteristicile blocurilor de piatră sunt influențate de cerințe față de lucrarea de construcții în care urmează a fi încorporate: perete portant, perete autoportant, gard, mobilier urban, etc.

Directiva Consiliului Europei nr. 89/106/CEE din 21 decembrie 1988 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la materialele de construcții stabilește în Anexa 1 că produsele pentru construcții trebuie să permită construcția unor lucrări care, ținând cont de aspectele economice, să îndeplinească (în ansamblu și în parte) condițiile de utilizare și care, din acest punct de vedere, să îndeplinească cerințele esențiale, atunci când acestea există. Sub rezerva unei întrețineri normale a lucrărilor, aceste cerințe trebuie respectate în timpul unei durate rezonabile din punct de vedere economic.

Analiza practicii mondiale privind reglementarea tehnică a construcțiilor și utilizarea documentelor normative la proiectarea, expertiza documentației de proiect, construire, efectuarea controlului în construcții și la exploatarea obiectelor de construcții, demonstrează că adoptarea doar a actelor legislative fără a detalia prevederile acestora în documente normative (de exemplu, codurile de bună practică) nu permite atingerea scopurilor reglementării tehnice și, în special, respectarea cerințelor de securitate la toate etapele de construcție și exploatare a obiectelor.

Specificul sectorului construcțiilor, care influențează sistemul de reglementare tehnică a construcțiilor, constă în următoarele:

— clădiri și construcții, de regulă, sunt destinate unei utilizări durabile care poate atinge 100 și mai mulți ani; construcțiile portante ale acestora, în majoritatea cazurilor, sunt calculate pentru toată durata de viață a clădirilor sau construcțiilor și nu se înlocuiesc. În legătură cu această, evaluarea și atestarea conformității producției de construcții cerințelor de securitate trebuie să fie efectuată în procesul exploatării acesteia și nu la plasarea pe piață, cum este prevăzut în Legea 420/2006.

— fiecare clădire și construcție se construiește pe locul său de utilizare și exploatare, este legată solid de pământ și constituie un obiect de unicat asupra caracteristicilor cărui influențează în mod semnificativ caracteristicile lotului de pământ, restricții urbanistice, condiții climaterice ale raionului de construcție, scopuri arhitecturale și funcționale care se realizează prin construcția, precum și particularitățile proceselor tehnologice pentru realizarea cărora este destinat acest obiect. Așadar, clădire sau construcție, în calitatea sa de obiect de unicat, spre deosebire de producția fabricată industrial, nu poate fi obiectul procedurilor de certificare stabilite pentru produse fabricate industrial;

— documentația de proiect pentru construirea unei clădiri sau construcții pînă la aprobarea acesteia trebuie să fie supusă expertizei privind corespunderea soluțiilor de proiect adoptate și a parametrilor concreți cerințelor obligatorii stabilite în reglementările tehnice și în documentația de urbanism. Reieșind din această, față de clădiri și construcții nu sunt aplicabile procedurile de certificare. Corespunderea unei clădiri sau construcții cerințelor obligatorii ale reglementărilor tehnice în majoritatea cazurilor nu poate fi confirmată prin încercări, așadar evaluarea conformității unei clădiri sau construcții cu cerințele obligatorii ale reglementărilor tehnice se efectuează pe baza indicilor indirecti, cerințe față de care se stabilesc în documentație de proiect în temeiul cerințelor documentelor normative în construcții, luînd în considerare condițiile concrete ale locului de construcție. În acest caz, supravegherea privind corespunderea cerințelor trebuie să fie efectuat în procesul de construire (și nu plasării pe piață cum prevede Legea 420/2006);

— durata construirii unei clădiri sau construcții constituie 1-2 ani sau mai mult, iar lucrările de construcție au loc sub cerul liber. Toate acestea determină tehnologia executării lucrărilor de construcții, nerespectarea căreia poate influența caracteristicile inițiale ale produselor pentru construcții (materiale și elemente de construcții, echipamente, etc.). De exemplu: păstrarea incorectă a produselor pentru construcții, nerespectarea regimului de temperatură pentru lucrările de finisare, etc.

Este necesar de menționat, că analiza practicii mondiale privind reglementarea tehnică a construcțiilor a demonstrat că în majoritatea țărilor în calitate de acte normative se aprobă un număr minim de documente. Cerințe concrete față de producția de construcții se stabilesc în documente normative voluntare, care prezintă baza de confirmare a respectării cerințelor reglementărilor tehnice (a se vedea subcapitolul 1.2 din prezentul document).

Concluzii:

Legea 420/2006 este o lege generală care se aplică, în principal, produselor finite (alimentare, industriale, etc.) și nu reflectă specificul sectorului construcțiilor în sensul creării producției finite (clădirilor și construcțiilor) și reglementării tehnice a acesteia.

3) Legea nr. 590 din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare

Prin Legea nr. 590 din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare (în continuare – Legea 590/1995) sunt stabilite bazele juridice, sociale, economice și organizatorice ale activității de standardizare în Republica Moldova. Standardizarea, ca factor important ce influențează asupra întregii economii naționale, ocrotirii vieții și sănătății oamenilor, protecției mediului înconjurător, are menirea să înlăture barierele tehnice în calea integrării țării în comerțul internațional.

Legea 590/1995 în art. 13 stabilește următoarele:

"Articolul 13. Aplicarea standardelor

- (1) Standardele naționale nu trebuie să conțină prevederi care contravin legislației.
- (2) Aplicarea standardelor naționale, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(3) și (5) din prezentul articol, este voluntară.
- (3) Aplicarea standardului național, în totalitate sau în parte, poate deveni obligatorie, pe întreg teritoriul țării sau pe plan local, prin adoptarea unei reglementări tehnice în care se face referință directă, datată sau nedată, la acest standard, în cazul în care considerentele de ordin public și de protecție a intereselor consumatorilor fac necesară o astfel de măsură.
- (4) În cazul în care textul unei reglementări tehnice cuprinde referințe datate la standarde, orice modificare sau revizuire ulterioară a acestora se coordonează cu autoritatea de reglementare care a adoptat reglementarea respectivă, pentru a fi modificată concomitent și reglementarea tehnică în cauză. În cazul în care textul unei reglementări tehnice cuprinde referințe nedatate la standarde, informația despre modificările operate sau despre standardele revizuite se notifică autorității de reglementare care a adoptat reglementarea respectivă.
- (5) Respectarea prevederilor unui standard național devine obligatorie dacă agentul economic a declarat oficial, sub orice formă, că produsul sau serviciul corespunde prevederilor standardului respectiv.
- (6) Necesitatea aplicării standardelor naționale în cazul produselor fabricate și serviciilor prestate pe teritoriul Republicii Moldova pentru export se stabilește în contractul de livrare, cu excepția cazurilor prevăzute de legislația națională.
- (7) Importul produselor și serviciilor în Republica Moldova, precum și confirmarea corespunderii lor prevederilor reglementărilor tehnice și standardelor naționale se efectuează în modul prevăzut de legislația națională.
- (8) Standardele a căror aplicare, conform alin.(3) și (5) din prezentul articol, devine obligatorie constituie, în cazul supravegherii pieței, baza doveditoare a conformității produselor fabricate și serviciilor prestate cu cerințele stipulate în aceste standarde.
- (9) Referințele la standardele internaționale, regionale (europene și interstatale) și ale altor state, incluse de către autoritățile de reglementare în reglementările tehnice sau în alte acte normative fără referire la adopțiile naționale ale standardelor respective nu pot avea caracter oficial.

Concluzii:

Legea 590/1995 satisface cerințele domeniului construcțiilor.

Spre deosebire de standardele fostei URSS, respectarea cărora a fost obligatorie, standardele naționale, în principiu, sunt voluntare, cu excepțiile stabilite de lege. Această deosebire trebuie să fie luată în considerare la reformarea sistemului de documente normative în construcții.

4) Legea nr. 123 din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale

Legea nr. 123 din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale (în continuare – Legea 123/2009) creează cadrul necesar aplicării Directivei 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a gazelor naturale și abrogarea Directivei 98/30/CE.

Conform art. 5 (1) lit. h) Guvernul Republicii Moldova este responsabil de aprobarea documentelor normativ-tehnice specifice sistemului de gaze naturale, inclusiv GNCV și GNL.

Art. 36 din Legea 123/2009 stabilește:

"Articolul 36. Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale

(1) Cerințele minime de ordin tehnic pentru participanții la piața gazelor naturale, menite să asigure transportul gazelor naturale și funcționarea sigură și eficientă a sistemului de gaze naturale, se stabilesc în Normele tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Obiectivele de bază ale Normelor tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale sînt:

a) stabilirea unui set de reguli pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele de transport al gazelor naturale;

b) stabilirea unui set de reguli pentru conducerea prin dispecer a rețelelor de transport al gazelor naturale;

c) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorului rețelei de transport și ale utilizatorilor de sistem;

d) specificarea parametrilor tehnici de calitate la funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

e) stabilirea procedurilor de conducere prin dispecer a obiectelor sistemului de gaze naturale, în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale;

f) stabilirea cerințelor tehnice și a procedurilor privind racordarea la rețelele de transport al gazelor naturale;

g) stabilirea principiilor pentru dezvoltarea rețelelor de transport al gazelor naturale;

h) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale dintre operatorul rețelei de transport și utilizatorii de sistem.

(3) Schimbul de informații între operatorul rețelei de transport și utilizatorii de sistem se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața gazelor naturale, cu respectarea celorlalte norme în vigoare."

Art. 38 din Legea 123/2009 stabilește:

"Articolul 38. Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale

(1) Planificarea extinderii, exploatarea, administrarea și întreținerea rețelelor de distribuție a gazelor naturale se efectuează în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Normele tehnice ale rețelelor de distribuție a gazelor naturale sînt elaborate în vederea asigurării funcționării sigure, inofensive, stabile și economice a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, sînt obligatorii pentru toți participanții la piața gazelor naturale și reglementează, în special, raporturile juridice care țin de asigurarea unui acces nediscriminatoriu la rețelele de distribuție a gazelor naturale, de racordarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale, de planificarea extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de exploatarea și de asigurarea întreținerii rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de dirijarea prin dispecer a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, precum și de stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale, după caz, dintre operatorii rețelelor de distribuție și operatorul rețelei de transport, precum și utilizatorii de sistem."

Concluzii:

Prevederile art. 5 (1) lit. h), art. 36 și art. 38 nu corespund în totalitate art. 6 din Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a gazelor naturale și abrogarea Directivei 98/30/CE, care prevede:

"Statele membre asigură definirea criteriilor tehnice de securitate, precum și elaborarea și publicarea normelor tehnice care stabilesc cerințele tehnice minime de proiectare și de funcționare pentru conectarea la rețea a instalațiilor GNL, a instalațiilor de depozitare, a altor rețele de transport sau distribuție, precum și a magistrelor directe. Aceste norme tehnice trebuie să asigure interoperabilitatea rețelelor și să fie obiective și nediscriminatorii. Acestea sunt notificate Comisiei în conformitate cu articolul 8 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale."

Reieșind din cele expuse mai sus, Legea 123/2009 nu stabilește clar organul responsabil de elaborarea și aprobarea normelor tehnice privind proiectarea și construirea rețelelor de gaze.

5) Legea nr. 272 din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă

Legea nr. 272 din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă (în continuare – Legea 272/1999) reglementează relațiile din domeniul alimentării cu apă potabilă și stabilește norme referitoare la asigurarea persoanelor fizice și juridice cu apă potabilă, la funcționarea sigură a sistemelor de alimentare cu apă potabilă și la calitatea ei, răspunderea pentru încălcări în acest domeniu.

Art. 5 (4) din Legea 272/1999 stabilește că proiectarea, construirea și reconstruirea sistemelor centralizate și necentralizate de alimentare cu apă potabilă se pun în seama beneficiarului sau a proprietarului, după caz, și se realizează conform planurilor urbanistice generale, planurilor de amenajare a teritoriului în corespundere cu normele și regulile în construcții, cu standardele de stat, cu regulile și normele sanitare, aprobate în modul stabilit.

Concluzii:

Legea 272/1999 stabilește expres că proiectarea, construirea și reconstruirea sistemelor centralizate și necentralizate de alimentare cu apă potabilă trebuie să fie efectuată în conformitate cu normativele în construcții. Deci, conform acestei legi, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil de elaborarea și aprobarea documentelor normative care reglementează proiectarea și construirea sistemelor de aprovizionare cu apă.

Este necesar de clarificat și de divizat clar responsabilitățile privind reglementarea tehnică a sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare interioare și exterioare. Conform practicii țărilor europene, rețelele de apă și canalizare exterioare sînt proiectate și executate în baza reglementărilor speciale în domeniul apelor, elaborate și aprobate de către autoritățile competente în domeniul apelor.

6) Legea nr. 124 din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică

Legea nr. 124 din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică (în continuare – Legea 124/2009) creează cadrul necesar aplicării Directivei 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și abrogarea Directivei 96/92/CE.

Art. 36 din Legea 124/2009 stabilește:

"Articolul 36. Normele tehnice ale rețelelor electrice de transport

(1) Cerințele minime de ordin tehnic pentru participanții la piața energiei electrice, menite să asigure transportul energiei electrice și funcționarea sigură și eficientă a sistemului electroenergetic, se stabilesc în Normele tehnice ale rețelelor electrice de transport, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Obiectivele de bază ale Normelor tehnice ale rețelelor electrice de transport sînt:

- a) stabilirea unui set de reguli pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport;
- b) stabilirea unui set de reguli pentru conducerea prin dispecer a rețelelor electrice de transport;
- c) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorului rețelei de transport și de sistem și ale utilizatorilor de sistem;
- d) specificarea parametrilor tehnici de calitate la funcționarea rețelelor electrice de transport;
- e) stabilirea procedurilor de conducere prin dispecer a grupurilor generatoare, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice;
- f) stabilirea cerințelor tehnice și a procedurilor privind racordarea la rețelele electrice de transport;
- g) stabilirea cerințelor tehnice pentru grupurile dispecerizabile racordate la rețeaua electrică de transport;
- h) stabilirea principiilor pentru dezvoltarea rețelelor electrice de transport;
- i) asigurarea interoperabilității sistemelor electroenergetice pe criterii obiective și nediscriminatorii;
- j) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale dintre operatorul rețelei de transport și de sistem și utilizatorii de sistem.

(3) Schimbul de informații între operatorul rețelei de transport și de sistem și utilizatorii de sistem se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața energiei electrice, cu respectarea celorlalte norme în vigoare."

Art. 38 din Legea 124/2009 stabilește:

"Articolul 38. Normele tehnice ale rețelelor electrice de distribuție

(1) Planificarea extinderii, exploatarea, administrarea și întreținerea rețelelor electrice de distribuție se efectuează în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor electrice de distribuție, elaborate și aprobate de Agenție.

(2) Normele tehnice ale rețelelor electrice de distribuție sînt elaborate în vederea asigurării funcționării sigure, inofensive, stabile și economice a rețelelor electrice de distribuție, sînt obligatorii pentru toți participanții la piața energiei electrice și reglementează, în special, raporturile juridice care țin de asigurarea unui acces nediscriminatoriu la rețelele electrice de distribuție, de racordarea la rețelele electrice de distribuție, de planificarea extinderii rețelelor electrice de distribuție, de exploatarea și de asigurarea întreținerii rețelelor electrice de distribuție, de dirijarea prin dispecer a rețelelor electrice de distribuție, precum și de stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale, după caz, dintre operatorii rețelelor de distribuție și operatorul rețelei de transport și de sistem, precum și utilizatorii de sistem."

Prevederile art. 36 și art. 38 nu corespund în totalitate art. 5 din Directiva 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și abrogarea Directivei 96/92/CE, care prevede:

"Statele membre asigură definirea criteriilor tehnice de securitate, precum și elaborarea și publicarea normelor tehnice care stabilesc cerințele tehnice minime de concepție și operaționale pentru conectarea la rețea a instalațiilor de producție, a rețelelor de distribuție, a echipamentelor consumatorilor care se conectează direct, a circuitelor de interconectare și a liniilor directe. Aceste norme tehnice trebuie să asigure interoperabilitatea rețelelor și să fie obiective și nediscriminatorii. Ele sînt notificate Comisiei în conformitate cu articolul 8 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile legate de societatea informațională."

Concluzii:

Legea 124/2009 nu stabilește clar organul responsabil de elaborarea și aprobarea normelor tehnice privind proiectarea și construirea rețelelor electrice.

7) Legea nr. 267 din 09 noiembrie 1994 privind apărarea împotriva incendiilor

Legea nr. 267 din 09 noiembrie 1994 privind apărarea împotriva incendiilor (în continuare – Legea 267/1994) stabilește bazele juridice, economice și sociale ale asigurării împotriva incendiilor și protecției contra incendiilor în republică și reglementează relațiile în domeniul luptei împotriva incendiilor.

Art. 9 lit. d) din Legea 267/1994 stabilește obligația ministerelor și altor autorități administrative să asigure includerea reglementărilor de apărare împotriva incendiilor în standarde, condiții tehnice, norme, reguli și instrucțiuni, controlează modul în care acestea sînt respectate la proiectarea, construcția, reconstrucția și exploatarea obiectivelor.

Art. 24 lit. g) stabilește dreptul organului supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor să elaboreze norme și reguli de apărare împotriva incendiilor, să coordoneze documentele normative în domeniul apărării împotriva incendiilor.

Prin art. 31 al Legii 267/1994 este stabilit sistemul de norme și standarde în domeniul apărării împotriva incendiilor, și anume:

"Articolul 31. Sistemul de norme și standarde în domeniul apărării împotriva incendiilor

(1) Reglementările de apărare împotriva incendiilor sînt stabilite în standarde, norme, reguli, în alte documente și constituie un sistem de norme și standarde în domeniul apărării împotriva incendiilor.

(2) Executarea reglementărilor din sistemul de norme și standarde în domeniul apărării împotriva incendiilor este obligatorie.

(3) Standardele, normele și regulile care vizează reglementările de apărare împotriva incendiilor urmează să fie coordonate, în modul stabilit, cu organele supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor."

Concluzii:

Reieșind din cele expuse mai sus, documentele normative în construcții trebuie să cuprindă cerințe față de lucrările de construcții (clădiri și lucrări publice), care să asigure protecția necesară împotriva incendiilor.

La reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor va fi necesar de asigurat evitarea posibilelor contradicții dintre documente normative în construcții și norme și reguli de apărare împotriva incendiilor.

8) Legea nr. 116 din 18 mai 2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase

Legea nr. 116 din 18 mai 2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase (în continuare – Legea 116/2012) stabilește bazele juridice, economice și sociale pentru asigurarea funcționării obiectelor industriale periculoase în condiții de securitate și fiabilitate și are scopul de prevenire a avariilor la obiectele industriale periculoase, de asigurare a pregătirii agenților economici care desfășoară activități la aceste obiecte în vederea localizării și lichidării efectelor produse de avariile industriale și de catastrofele cu caracter tehnogen, precum și de protecție a populației și a mediului înconjurător.

Art. 1 al Legii 116/2012 definește documente normativ-tehnice în domeniul securității industriale ca documente normative ce includ norme și reguli cu caracter obligatoriu, a căror respectare asigură exploatarea în siguranță a obiectelor industriale periculoase;

Art. 3 din Legea 116/2012 stabilește:

"Articolul 3. Cadru juridic în domeniul securității industriale

(1) Reglementarea activităților în domeniul securității industriale se efectuează în baza Constituției Republicii Moldova, prezentei legi, a altor acte normative din domeniu, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a documentelor normativ-tehnice care stabilesc norme și reguli de exploatare în siguranță a obiectelor industriale periculoase și care au caracter obligatoriu și se identifică prin sigla „NRS” (norme și reguli de securitate).

(2) Documentele normativ-tehnice în domeniul securității industriale stabilesc:

- a) cerințe tehnice privind exploatarea în siguranță a instalațiilor tehnice din cadrul obiectului industrial periculos, a căror respectare asigură securitatea industrială în scop de prevenire a incidentelor, avariilor și de pregătire a întreprinderilor pentru localizarea și lichidarea avariilor;
- b) reguli generale și linii directoare, proceduri de ordin metodic-organizatoric sau de tehnică generală pentru desfășurarea activităților în domeniul securității industriale.

(3) Controlul exploatării în siguranță a instalațiilor tehnice și a obiectelor industriale periculoase se efectuează în baza normelor și regulilor de exploatare în siguranță, a reglementărilor tehnice și standardelor naționale aplicabile.

(4) Textele documentelor normativ-tehnice în domeniul securității industriale sînt accesibile pentru public și sînt plasate pe pagina-web oficială a Ministerului Economiei.

(5) Documentele normativ-tehnice în domeniul securității industriale ale statelor cu care Republica Moldova are încheiate acorduri respective se consideră echivalente cu documentele normativ-tehnice naționale în cazul în care contribuie în mod adecvat și în același volum la realizarea obiectivelor prevăzute de reglementările tehnice și de documentele normative de profil naționale.

(6) Modul de preluare a documentelor normativ-tehnice în domeniul securității industriale ale altor state, considerate echivalente cu cele naționale, se stabilește de către organul abilitat în domeniul securității industriale."

Concluzii:

La reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor va fi necesar de asigurat evitarea posibilelor contradicții dintre documente normative în construcții și documente normativ-tehnice în domeniul securității industriale.

9) Legea nr. 509 din 22 iunie 1995 legea drumurilor

Legea nr. 509 din 22 iunie 1995 legea drumurilor (în continuare – Legea 509/1995) stabilește principiile economice, juridice și organizatorice de administrare, întreținere și utilizare a drumurilor.

Art. 6 (1) din Legea 509/1995 stabilește că proiectarea drumurilor și executarea lucrărilor de drumuri se efectuează, respectiv, în baza certificatului de urbanism și autorizației de construire și în corespundere cu normativele și regulamentele tehnice, elaborate și aprobate în condițiile legii. Proiectarea reparației și reparația drumurilor existente fără modificarea parametrilor acestora se efectuează fără certificate de urbanism și autorizații de construire.

Art. 15 din Legea 509/1995 stabilește:

"Articolul 15. Obligațiunile persoanelor fizice și juridice care exercită lucrări pe drum sau în zona lui de protecție

(1) Persoana fizică sau juridică, care execută lucrări pe drum sau în zona lui de protecție, asigură siguranța circulației rutiere și respectă termenele de executare a lucrărilor și prescripțiile indicate în autorizația eliberată de administratorul drumului. În caz de refacere a elementelor drumului sau de înlăturare a defecțiunilor pricinuite, respectă întocmai cerințele tehnice ale normativelor de construcție."

Concluzii:

Legea 509/1995 nu stabilește expres organul competent în elaborarea și aprobarea documentelor normative menționate la art. 6 (1), precum și nu prevede expres ce normative trebuie să fie respectate: documente normative în construcții sau alte documente normative. Doar art. 15 (1) din Legea 509/1995 menționează despre necesitatea respectării documentelor normative în construcții în anumite cazuri.

10) Legea nr. 835 din 17 mai 1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului

Legea nr. 835 din 17 mai 1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului (în continuare – Legea 835/1996) stabilește bazele juridice, economice și tehnice privind elaborarea și executarea documentației de urbanism.

Legea 835/1996 conferă autorităților publice locale împuterniciri privind elaborarea documentației de urbanism pentru localitatea respectivă.

Documentația de urbanism servește drept temelie pentru eliberarea certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construire a obiectelor în teritoriile localităților respective.

Concluzii:

Legea 835/1996 nu conține prevederi care ar crea legătură între documentația de urbanism și documentele normative în construcții.

11) Legea nr. 1515 din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător

Legea nr. 1515 din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător (în continuare – Legea 1515/1993) stabilește bazele juridice și economice privind protecția mediului înconjurător.

Conform acestei legi, protecția mediului înconjurător (în continuare - mediul) constituie o prioritate națională, care vizează în mod direct condițiile de viață și sănătatea populației, realizarea intereselor economice și social-umane, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății pe viitor.

Art. 3 al Legii 1515/1993 stabilește, printre altele, următoarele principii de bază ale protecției mediului: "d) proiectarea, amplasarea și punerea în funcțiune a obiectivelor social-economice, realizarea programelor și activităților care presupun schimbări ale mediului înconjurător sau ale unor componente ale acestuia se admit numai:

cu condiția informării (de către autoritățile administrației publice locale și beneficiari) și cu acordul populației care locuiește în perimetrul zonei de protecție sanitară a obiectivului respectiv, în etapele de proiectare și amplasare a acestuia, cu cel puțin 30 de zile înainte de întocmirea materialelor de atribuire a terenului în conformitate cu legislația;

cu avizul pozitiv al Expertizei ecologice de stat asupra documentației de proiect, elaborate în modul stabilit".

Conform Legii 1515/1993, în calitate de un mecanism de protecție a mediului este expertiza ecologică de stat. Art. 23 (1) al legii prevede:

"Art. 23. - (1) Sînt supuse obligatoriu expertizei noile programe și proiecte:

a) de dezvoltare economică și socială a republicii, a zonelor aparte a raioanelor, municipiilor, orașelor, comunelor (satelor); de reconstrucție a municipiilor, orașelor, comunelor (satelor); de aprovizionare cu căldură, apă, gaz, energie electrică; de construcție a sistemelor de canalizare în localități; de urbanism și de amenajare a teritoriilor;

b) de construire, extindere, reconstrucție și modernizare a obiectivelor economice și sociale susceptibile să afecteze mediul, indiferent de amplasament, surse de finanțare, mărimea investiției, de titular, de modul lor de construire și echipare."

Concluzii:

Legea 1515/1993 nu prevede expres, însă din prevederile acesteia rezultă următoarele:

— documentația de urbanism și documentele normative în construcții trebuie să fie elaborate în așa fel, încît să asigure protecție mediului;

— obiectele de construcții trebuie să fie proiectate în corespundere cu documentele normative, în scopul asigurării protecției mediului. Acest lucru se verifică în cadrul expertizei ecologice de stat a documentației de proiect;

— expertizei ecologice de stat trebuie să fie supusă documentația de proiect pentru toate obiectele de construcții, deoarece legea nu prevede o listă exhaustivă a acestor obiecte, iar criteriile clare dacă un obiect este susceptibil să afecteze mediul nu sunt stabilite.

12) Legea nr. 10 din 03 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice

Legea nr. 10 din 03 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice (în continuare – Legea 10/2009) reglementează organizarea supravegherii de stat a sănătății publice, stabilind cerințe generale de sănătate publică, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice și modul de organizare a sistemului de supraveghere de stat a sănătății publice. Scopul legii este asigurarea condițiilor optime pentru realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecărui individ pe parcursul întregii vieți prin efortul organizat al societății în vederea prevenirii îmbolnăvirilor, protejării și promovării sănătății populației și îmbunătățirii calității vieții.

Art. 6 (2) din Legea 10/2009 stabilește:

"(2) Normele sanitare care stabilesc criteriile de securitate și siguranță pentru om ale factorilor mediului înconjurător și ocupațional, ale produselor și serviciilor, cerințele de asigurare a unor condiții favorabile pentru viață și normativele sanitare sînt reglementate prin regulamente sanitare elaborate de Ministerul Sănătății și aprobate de Guvern."

Conform art. 10 (3) de competența Ministerului Sănătății ține elaborarea proiectelor de acte legislative și alte acte normative în domeniu și avizarea proiectelor de acte legislative și alte acte normative elaborate de alte autorități publice centrale privind activitățile cu impact asupra sănătății publice.

În conformitate cu art. 17 (2), alin. 6), lit. a) medicul-șef sanitar de stat al Republicii Moldova și medicii-șefi sanitari de stat din teritorii au dreptul să interzică lucrările de proiectare și de construcție, precum și darea în exploatare a unor obiective.

Art. 23 din Legea 10/2009 stabilește:

"Articolul 23. Avizarea sanitară

Sînt supuse avizării sanitare următoarele activități, proiecte de documente, produse și servicii:

- 1) atribuirea terenurilor pentru construcții/reconstrucții;
- 2) proiectele de construcții/reconstrucții;
- 3) recepția finală a obiectivelor construite/reconstruite;
- 4) standardele pentru produse și servicii;
- 5) tehnologiile de producere."

Art.32 din Legea 10/2009 stabilește:

"Articolul 32. Sistemizarea și construcția localităților

(1) La sistemizarea și construcția localităților trebuie să se prevadă condiții sănătoase de trai pentru populație, amenajarea complexă a localităților, prevenirea, reducerea și lichidarea acțiunii dăunătoare și periculoase a factorilor mediului înconjurător asupra sănătății omului.

(2) La elaborarea planurilor de urbanism și dezvoltare a localităților, a proiectelor de sistemizare și construcție a localităților, la proiectarea mijloacelor de transport și a altor mijloace tehnice, la amplasarea construcțiilor, instalațiilor și a altor obiective civile, industriale și agricole, la alegerea terenurilor pentru construcția acestora, precum și la reconstruirea și modernizarea obiectivelor menționate, se vor respecta regulamentele sanitare.

(3) În cazul nerespectării normelor sanitare la proiectarea și construcția unor edificii, instalații și a altor obiective, persoanele fizice și juridice responsabile de efectuarea acestor lucrări sînt obligate să suspende sau să înceteze în mod individual executarea și finanțarea lucrărilor în cauză, notificînd acest lucru autorităților de supraveghere de stat a sănătății publice.

(4) Repartizarea terenurilor pentru construcția obiectivelor, darea în exploatare a obiectivelor, precum și producerea și folosirea mijloacelor de transport și a altor mijloace tehnice sînt supuse avizării sanitare.

(5) Proiectele de sistemizare și construcție a localităților, proiectele obiectivelor poluante, proiectele de construcție și reconstrucție a obiectivelor civile, industriale și agricole sînt supuse avizării sanitare."

Concluzii:

Prevederile Legii 10/2009 au tangență directă cu reglementarea tehnică a construcțiilor, deoarece prevederile documentelor normative în construcții trebuie să asigure protecția sănătății oamenilor. Legea 10/2009 stabilește obiective și cerințe generale care trebuie să asigure protecția sănătății oamenilor. Aceste obiective și cerințe trebuie să fie detaliate prin regulamentele sanitare și documentele normative în construcții.

13) Codul Muncii nr. 154 din 28 martie 2003

Codul Muncii nr. 154 din 28 martie 2003 (în continuare – Codul Muncii) reglementează totalitatea raporturilor individuale și colective de muncă, controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, jurisdicția muncii, precum și alte raporturi legate nemijlocit de raporturile de muncă.

Art. 5, lit. d) din Codul Muncii stabilește următorul principiu al reglementării raporturilor de muncă:

"d) asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiții echitabile de muncă, inclusiv la condiții de muncă care corespund cerințelor protecției și igienei muncii, și a dreptului la odihnă, inclusiv la reglementarea timpului de muncă, la acordarea concediului anual de odihnă, a pauzelor de odihnă zilnice, a zilelor de repaus și de sărbătoare nelucrătoare."

Art. 9 (1), lit. c) din Codul Muncii stabilește dreptul angajatului la un loc de muncă, în condițiile prevăzute de standardele de stat privind organizarea, protecția și igiena muncii, de contractul colectiv de muncă și de convențiile colective.

Capitolul II din Codul Muncii este consacrat organizării protecției muncii și asigurării dreptului salariaților la protecția muncii.

Așadar, art. 224 din Codul Muncii stabilește:

"Articolul 224. Emiterea normelor de protecție a muncii și a normelor de igienă a muncii.

Normele de protecție a muncii și normele de igienă a muncii, obligatorii pentru unități, se emit, respectiv, de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și de Ministerul Sănătății după consultarea patronatelor și sindicatelor, cu respectarea prevederilor Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale."

Art. 229 din Codul Muncii prevede:

"Articolul 229. Corespunderea unităților, clădirilor și altor construcții normelor de protecție a muncii.

(1) Unitățile, clădirile și alte construcții trebuie să fie proiectate, executate și utilizate astfel încât să corespundă cerințelor de protecție a muncii și să nu pună în pericol viața sau sănătatea salariaților.

(2) Documentația tehnică de executare a unităților, clădirilor și altor construcții se păstrează la angajator pe toată durata exploatării acestora.

(3) Locurile de muncă, caracterizate prin degajări nocive, indiferent de faptul unde se află, în spații închise sau în aer liber, vor fi amplasate, amenajate, utilizate și dotate astfel încât să se evite poluarea sau impactul asupra locurilor de muncă din vecinătate și a spațiilor sanitar-sociale adiacente.

(4) Unitățile, clădirile și alte construcții vor fi asigurate cu spații și dotări sanitar-sociale în funcție de necesitățile fiziologice ale salariaților, de caracteristicile proceselor de muncă și ale mediului de muncă.

(5) Recepționarea și punerea în exploatare a unităților, secțiilor, sectoarelor de producție, liniilor tehnologice, clădirilor și altor construcții noi, reconstruite sau reutilitate se admite numai cu avizul Inspecției Muncii și a Serviciului Sanitar-Epidemiologic de Stat și cu acordul sindicatelor. Modul și condițiile necesare eliberării acestui aviz se stabilesc prin lege."

Concluzii:

Prevederile Codului Muncii au tangență directă cu reglementarea tehnică a construcțiilor, deoarece prevederile documentelor normative în construcții trebuie să asigure protecția muncii oamenilor. Codul Muncii stabilește obiective și cerințe generale care trebuie să asigure protecția muncii oamenilor. Aceste obiective și cerințe trebuie să fie detaliate prin normele de protecție a muncii, normele de igienă a muncii și documentele normative în construcții.

14) Hotărîrea Guvernului nr. 31 din 23 ianuarie 2009 cu privire la aprobarea domeniilor reglementate, autorităților de reglementare și organelor cu funcții de supraveghere a pieței

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 31 din 23 ianuarie 2009 cu privire la aprobarea domeniilor reglementate, autorităților de reglementare și organelor cu funcții de supraveghere a pieței (în continuare – HG 31/2009) s-a aprobat Lista domeniilor reglementate, autorităților de reglementare și organelor cu funcții de supraveghere a pieței.

Conform acestei liste, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil de reglementare a următoarelor domenii:

- materiale și produse pentru construcții;
- urbanistică și amenajarea teritoriului;
- clădiri și funcționalitatea lor;
- construcții hidrotehnice, rutiere și speciale;
- rețele și echipamente aferente construcțiilor;
- protecția exterioară și interioară a clădirilor;
- mașini și utilaje pentru construcții.

Concluzii:

Cu toate că prin Hotărârea Guvernului 31/2009 Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor i s-au atribuit responsabilitățile de reglementare a acestor domenii, prevederile legislației nu permit executarea acestor responsabilități.

1.2 Cadrul normativ-metodologic în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor

Modul și procedurile de elaborare a documentelor normative în construcții în Republica Moldova sunt reglementate de un număr de documente normative metodologice. Informația generală despre aceste documente normative este prezentată în Tabelul 1.

Tabelul 1 – Documente normative metodologice care reglementează modul de elaborare a documentelor normative în construcții

Nr. crt.	Denumirea documentului normativ	Obiectul de reglementare
1	NCM A.01.02–96 Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale	Sarcinile și principiile generale ale sistemului de documente normative, obiectele supuse reglementării și categoriile documentelor normative în construcții Clasificarea documentelor normative în construcții conform obiectelor de reglementare
2	NCM A.01.03–96 Modul de elaborare a documentelor normative	Modul de elaborare, avizare, aprobare, înregistrare și forma de prezentare a documentelor normative în construcții
3	NCM A.01.04–96 Reguli de redactare a documentelor normative	Regulile de redactare a documentelor normative în construcții
4	NCM A.01.05–96 Modul de adoptare a documentelor normative interstatale și naționale ale altor țări	Modul de adoptare a documentelor normative interstatale și naționale ale altor țări în domeniul construcțiilor ca documente normative naționale
5	NCM A.01.06–97 Structura și modul de lucru ale Comitetelor Tehnice	Modul de organizare și funcționare a Comitetelor Tehnice pentru reglementări în construcții

Suplimentar la documentele normative enumerate în Tabelul 1, în domeniul construcțiilor se utilizează documentele normative metodologice de standardizare (coduri de bună practică în domeniul standardizării), clasificatoarele naționale și alte documente normative.

În prezent, majoritatea documentelor normative menționate în Tabelul 1 se actualizează și se armonizează cu documentele normative metodologice europene și internaționale (ghiduri ale Comitetului European de Standardizare (CEN) și Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), etc.).

Conform documentului normativ NCM A.01.02–96 "Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale", documentele normative în Republica Moldova sunt divizate în documente obligatorii și cu caracter de recomandare. Obligatorii sunt documentele normative care stabilesc cerințele privind: rezistența și stabilitatea; siguranța în exploatare; siguranța la foc; igiena, sănătatea oamenilor, refacerea și protecția mediului; izolația termică, hidrofugă și economia de energie; protecția împotriva zgomotului. Caracter de recomandare au documentele normative care stabilesc: indicatorii

proprietăților de utilizare (parametrii cărora pot varia în funcție de cerințele și posibilitățile utilizatorului concret); mecanismul și metodele de realizare a exigențelor obligatorii sau caracteristicilor impuse de acestea.

Documentele normative în construcții se creează respectând următoarele principii:

- dinamismul modificării exigențelor, funcție a realizărilor progresului tehnico-științific;
- stabilitatea în timp a exigențelor fundamentale.

Conform documentului normativ NCM A.01.02–96 "Sistemul de documente normative în construcții. Dispoziții generale", documentele normative sunt divizate în următoarele categorii:

- acte legislative și normative în construcții – reglementări în construcții;
- normative în construcții moldovene (NCM);
- standarde profesionale de construcții (SP);
- prescripții tehnice (PT);
- coduri practice în construcții (CP).

Este necesar de menționat că în prezent standardele profesionale de construcții și prescripțiile tehnice nu mai există.

De asemenea, documentele normative se divizează în caiete:

- caiet A – proiectare;
- caiet B – executare;
- caiet C – recepție;
- caiet D – exploatare și intervenții în timp.

Documentul normativ NCM A.01.02–96 stabilește clasificarea documentelor normative în construcții, conform Tabelului 2.

Tabelul 2 – Clasificatorul sistemului de documente normative în construcții

Grupe generale ale sistemului de documente normative	Domenii de specializare
A. Normative și standarde metodico-organizatorice	A.01 Principiile și metodologia reglementării în construcții A.02 Sistemul calității în construcții A.03 Sistemul de certificare în construcții A.04 Metrologie, modulare și toleranțe în construcții A.05 Managementul în construcții A.06 Prospecțiuni pentru construcții A.07 Proiectarea construcțiilor A.08 Executarea și recepția construcțiilor A.09 Exploatarea și postutilizarea construcțiilor
B. Urbanism și amenajarea teritoriului	B.01 Sistematizarea teritoriului și a localităților B.02 Infrastructura socială B.03 Infrastructura tehnică
C. Clădiri și funcționalitatea lor	C.01 Construcții civile C.02 Construcții industriale C.03 Construcții agrozootehnice C.04 Cerințe funcționale și de performanță

D. Construcții hidrotehnice, rutiere și speciale	D.01 Construcții hidrotehnice și pentru îmbunătățiri funciare D.02 Drumuri și poduri D.03 Construcții de căi ferate D.04 Construcții speciale
E. Fiabilitate, siguranță și protecție a construcțiilor	E.01 Acțiuni în construcții E.02 Fiabilitatea construcțiilor E.03 Siguranța la incendii E.04 Protecția contra acțiunilor mediului ambiant
F. Elemente de construcții	F.01 Teren de fundare și fundații F.02 Construcții din beton și beton armat F.03 Construcții din zidărie F.04 Construcții din metal F.05 Construcții din lemn
G. Rețele și echipamente aferente construcțiilor	G.01 Instalații electrice G.02 Instalații electrice de automatizare, semnalizare și telecomunicații G.03 Instalații și rețele de alimentare cu apă și canalizare G.04 Instalații termice de ventilare și condiționare a aerului G.05 Instalații de gaze
H. Materiale de construcții	H.01 Elemente, piese și articole H.02 Materiale pentru zidărie H.03 Lianți H.04 Betoane și mortare H.05 Agregate H.07 Materiale pentru drumuri H.06 Materiale izolatoare și pentru finisare H.08 Sticlă și produse din sticlă pentru construcții
K. Mașini, utilaje și unelte pentru construcții	K.01 Mașini, utilaje și unelte pentru construcții
L. Economia construcțiilor	L.01 Economia construcțiilor

Documentele normative în construcții se elaborează în baza Planurilor tematice anuale de elaborare a documentelor normative în construcții, întocmite în baza propunerilor înaintate de autoritățile publice, întreprinderile de proiectare și construcție, organele de control, instituții de cercetări și de învățământ, etc. Planurile tematice anuale se întocmesc în conformitate cu Regulamentul cu privire la administrarea mijloacelor pentru finanțarea sistemului de documente normative în construcții, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1436 din 17 decembrie 2008. Planurile tematice anuale se aprobă de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și se coordonează de Ministerul Finanțelor.

Conform NCM A.01.03–96 "Modul de elaborare a documentelor normative", elaborarea documentelor normative se efectuează în 5 etape:

- 1) machet de normativ (MN);
- 2) anteproiect (AP);
- 3) proiect pentru comitet (PC);
- 4) proiect pentru anchetă (PA);
- 5) proiect de normativ (PN).

Conform metodologiei, proiectele documentelor normative se examinează și se coordonează (se acceptă) de către Comitetele Tehnice pentru Normare Tehnică și Standardizare. Comitetele examinează proiectele documentelor normative la etapele de elaborare AP, PC și PN. La etapa de elaborare PA proiectele documentelor normative se supun consultărilor publice.

Comitetele Tehnice pentru Normare Tehnică și Standardizare se organizează și își desfășoară activitatea conform documentului normativ NCM A.01.06–97 "Structura și modul de lucru ale Comitetele Tehnice".

În conformitate cu ordinul Ministrului construcțiilor și dezvoltării regionale nr. 90 din 18.10.2010, pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor sunt constituite 15 Comitete tehnice (a se vedea Tabelul 3).

Tabelul 3 – Structura Comitetelor Tehnice pentru Normare Tehnică și Standardizare în construcții (CT-C)

Nr. d/o	Denumirea Comitetului Tehnic	Domeniul de specializare
1.	CT-C 01 Normative și standarde metodico - organizatorice	A.01 Principiile și metodologia reglementării în construcții A.04 Metrologie, modulare și toleranțe în construcții
2.	CT-C 02 Managementul construcțiilor	A.02 Sistemul calității în construcții A.03 Sistemul de certificare în construcții A.05 Managementul în construcții A.08 Executarea și recepția construcțiilor A.09 Exploatarea și postutilizarea construcțiilor
3.	CT-C 03 Organizarea și standardizarea proiectării construcțiilor	A.07 Proiectarea construcțiilor
4.	CT-C 04 Urbanism și amenajarea teritoriului	B.01 Sistemizarea teritoriului și a localităților B.02 Infrastructura socială B.03 Infrastructura tehnică
5.	CT-C 05 Construcții civile, industriale și agrozootehnice	C.01 Construcții civile C.02 Construcții industriale C.03 Construcții agrozootehnice C.04 Cerințe funcționale și de performanță
6.	CT-C 06 Construcții hidrotehnice, rutiere și speciale	D.01 Construcții hidrotehnice și pentru îmbunătățiri funciare D.02 Drumuri și poduri D.03 Construcții de căi ferate D.04 Construcții speciale
7.	CT-C 07 Bazele proiectării și Eurocoduri pentru structuri, inclusiv subcomitete:	
7.1	SCT-C 07-00 Bazele proiectării (Eurocode 0)	E.02 Fiabilitatea construcțiilor
7.2	SCT-C 07-01 Acțiuni asupra structurilor (Eurocode 1)	E.01 Acțiuni în construcții E.03 Siguranța la incendii E.04 Protecția contra acțiunilor mediului ambiant
7.3	SCT-C 07-02 Proiectarea structurilor de beton (Eurocode 2)	F.02 Construcții din beton, beton armat și zidărie
7.4	SCT-C 07-03 Proiectarea structurilor de oțel (Eurocode 3).	F.04 Construcții din metal
7.5	SCT-C 07-04 Proiectarea structurilor compozite de oțel și beton (Eurocode 4)	F.02 Construcții din beton, beton armat și zidărie
7.6	SCT-C 07-05 Proiectarea structurilor de lemn (Eurocode 5)	F.05 Construcții din lemn
7.7	SCT-C 07-06 Proiectarea structurilor de zidărie (Eurocode 6)	F.02 Construcții din beton, beton armat și zidărie
7.8	SCT-C 07-07 Proiectarea geotehnică (Eurocode 7)	A.06 Prospekțiuni pentru construcții F.01 Teren de fundare și fundații
7.9	SCT-C 07-08 Proiectarea structurilor pentru rezistență la cutremur (Eurocode 8)	E.04 Protecția contra acțiunilor mediului ambiant
7.10	SCT-C 07-09 Proiectarea structurilor de aluminiu (Eurocode 9)	F.04 Construcții din metal
8.	CT-C 08 Instalații electrice, de automatizare, semnalizare și telecomunicații	G.01 Instalații electrice G.02 Instalații electrice de automatizare, semnalizare și telecomunicații

9.	CT-C 09 Instalații și rețele de alimentare cu apă și canalizare	G.03 Instalații și rețele de alimentare cu apă și canalizare
10.	CT-C 10 Instalații termice, de ventilare și condiționare a aerului	G.04 Instalații termice de ventilare și condiționare a aerului
11.	CT-C 11 Instalații și rețele de gaze	G.05 Instalații de gaze
12.	CT-C 12 Performanța energetică a clădirilor	M.01 Performanța energetică a clădirilor
13.	CT-C 13 Materiale pentru construcții	H.01 Elemente, piese și articole H.02 Materiale pentru zidărie H.03 Lianți H.04 Betoane și mortare H.05 Agregate H.07 Materiale pentru drumuri H.06 Materiale izolatoare și pentru finisare H.08 Sticlă și produse din sticlă pentru construcții
14.	CT-C 14 Mașini, utilaje și unelte pentru construcții.	K.01 Mașini, utilaje și unelte pentru construcții
15.	CT-C 15 Economia construcțiilor.	L.01 Economia construcțiilor

Comitetele tehnice au următoarele funcții de bază:

- inițierea de propuneri privind elaborarea/adoptarea documentelor normative în construcții noi sau revizuirea documentelor normative în construcții existente;
- examinarea și coordonarea proiectelor de documente normative în construcții;
- asigurarea armonizării documentelor normative în construcții naționale cu standardele internaționale și europene.

Din componența Comitetelor tehnice fac parte reprezentanți ai autorităților publice, întreprinderilor de proiectare și construcție, instituțiilor de învățământ și instituțiilor științifice, societății civile, etc. Fiecare Comitet tehnic are 7-10 membri, un secretar și un reprezentant al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Secretarul Comitetului tehnic, în comun cu Direcția reglementări tehnico-economice a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, asigură organizarea și desfășurarea activității Comitetelor tehnice: convoacă ședințele, pregătește materialele pentru ședințe, comunică cu membrii Comitetelor tehnice, întocmește procesele-verbale ale ședințelor, etc. (în practica internațională aceste activități se numesc "activitatea de secretariat").

1.3 Cadru instituțional în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor

În sensul prezentului studiu prin cadrul instituțional se înțeleg organizațiile de stat și private care au atribuții la sistemul de documente normative în construcții și care, în funcție de rolul lor, sînt clasificate în următoarele categorii:

- autorități de reglementare;
- organisme colegiale consultative care examinează și acceptă proiectele documentelor normative în construcții (comitete tehnice, consilii, etc.);
- organizații care elaborează documente normative în construcții.

Existența cadrului instituțional adecvat este crucială pentru dezvoltarea eficientă a SDNC.

Conform Legii nr. 420 din 22.12.2006 privind activitatea de reglementare tehnică, autoritățile de reglementare sînt organele centrale de specialitate ale administrației publice sau alte organe responsabile, în limitele competenței lor, pentru elaborarea sau adoptarea reglementărilor tehnice. Reglementarea tehnică, conform acestei legi, reprezintă un document care stabilește caracteristicile

unui produs sau serviciu, cuprinde specificații tehnice și alte cerințe, inclusiv prevederi administrative relevante, în cazul comercializării sau utilizării acestui produs, cu excepția prevederilor administrative care interzic fabricarea, importul, comercializarea, utilizarea produsului sau prestarea serviciului respectiv.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 31 din 23.01.2009 cu privire la aprobarea domeniilor reglementate, autorităților de reglementare și organelor cu funcții de supraveghere a pieței, s-au divizat funcțiile în domeniul reglementării tehnice.

Cu toate că există atât legislația primară, cât și actele normative secundare privind activitatea de reglementare tehnică, tot mai frecvente devin următoarele situații improprii:

— autoritățile de reglementare se implică nejustificat în domeniile care nu țin de competența acestora;

— autoritățile de reglementare nu se implică în domeniile care țin de competența acestora și încearcă să transmită responsabilitățile sale altor autorități de reglementare.

Totodată, activitatea de reglementare tehnică a anumitor domenii trebuie să fie bazată pe legislația specială în aceste domenii, inclusiv la nivel instituțional. Conform Constituției Republicii Moldova și Legii nr. 64 din 31.05.1990 cu privire la Guvern, ministerele și alte autorități administrative centrale sînt responsabile de implementarea politicii de stat în baza legilor, hotărîrilor de guvern, decretelor președintelui, etc. De asemenea, de regulă, ministerele și autoritățile administrative centrale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de legi în domeniile sale de competență. Din practica existentă se conturează trei situații posibile în domeniul reglementării tehnice:

— un minister sau o autoritate administrativă centrală este responsabilă de un domeniu al economiei (de exemplu: Ministerul Economiei este responsabil pentru domeniul energiei conform legislației speciale (Legea nr. 124 din 23.12.2009 cu privire la energia electrică) și totodată Ministerul Economiei este autoritatea responsabilă de reglementarea tehnică în acest domeniu (de domeniul "energetica", conform Hotărîrii Guvernului nr. 31 din 23.01.2009). Această situație este cea mai simplă și rațională, deoarece în cadrul unei autorități se concentrează responsabilitatea atât pentru legislația generală într-un domeniu, cât și pentru reglementarea tehnică a acestui domeniu;

— un minister sau o autoritate administrativă centrală este responsabilă de un domeniu al economiei (de exemplu: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor este responsabil de drumuri) conform legislației speciale (Legea drumurilor nr. 509 din 22.06.1995), iar de reglementarea tehnică în acest domeniu este responsabil un alt minister sau o altă autoritate administrativă centrală (Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil pentru domeniul reglementat "construcții hidrotehnice, rutiere și speciale", conform Hotărîrii Guvernului nr. 31 din 23.01.2009). Această situație este improprie, deoarece reglementarea tehnică a unui domeniu trebuie să fie bazată pe legislația specială în acest domeniu. Conform practicii mondiale, cerințele esențiale pentru produse sau servicii trebuie să fie stabilite în legislație specială, iar dezvoltate ulterior în reglementările și standardele corespunzătoare. De asemenea, reglementarea tehnică a unui domeniu este strîns legată de supravegherea (controlul) acestui domeniu. Este anormal cînd o autoritate creează reguli, iar altă autoritate supraveghează piața și exercită controlul privind respectarea acestor reguli;

— mai multe ministere sau autorități administrative centrale sînt responsabile de diferite domenii ale economiei naționale (de exemplu: Ministerul Sănătății – sănătate publică; Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale – protecția împotriva incendiilor; Ministerul Economiei – securitatea industrială), dar un singur minister sau autoritate administrativă centrală este responsabilă de reglementarea tehnică a unui domeniu distinct intersectorial (de exemplu: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil pentru domeniul reglementat "clădiri și funcționalitatea lor"). Această situație este motivată de caracterul complex al sectorului construcțiilor, deoarece clădirile trebuie să asigure protecția vieții și sănătății oamenilor, protecția bunurilor materiale și mediului înconjurător. Cerințele pentru clădiri sînt compuse din diverse cerințe: sanitare pentru climatul interior; de protecție împotriva incendiilor; de securitate a obiectelor industriale periculoase existente în clădiri (cazangerii, ascensoare, etc.); de rezistență și stabilitate a construcțiilor și de multe alte cerințe. În această situație autoritățile de reglementare competente trebuie să colaboreze eficient pentru a promova o politică tehnică comună coordonată și integrată.

O altă componentă a cadrului instituțional în domeniul normării tehnice a construcțiilor reprezintă organizațiile care sînt responsabile sau participă la elaborarea documentelor normative în construcții. Existența și atribuțiile acestor organizații sînt determinate, în mare măsură, de următoarele:

- procedurile existente de elaborare a documentelor normative în construcții;
- clasificarea după categorii (reglementări tehnice, coduri practice, etc.) a documentelor normative în construcții și procedurile existente de examinare, coordonare și aprobare a documentelor normative.

Conform practicilor mondiale, elaborarea documentelor normative în construcții (standardele nu sînt incluse aici) poate fi efectuată de către:

- autoritatea de reglementare (subdiviziunile responsabile din cadrul autorității de reglementare);
- una sau mai multe organizații specializate subordonate autorității de reglementare și care au drepturi și responsabilități exclusive în acest domeniu (de exemplu, aceste drepturi și responsabilități pot fi conferite acestor organizații printr-un act normativ);
- una sau mai multe organizații specializate și competente angajate de către autoritatea de reglementare în bază de contracte distincte (elaborarea documentelor normative în construcții poate fi contractată de către autoritatea de reglementare diferitor organizații în baza de concursuri sau altor proceduri stabilite prin lege);
- unul sau mai multe grupuri consultative (de exemplu: comitete tehnice, consilii, etc.) constituite pe lângă autoritatea de reglementare și care nu au personalitate juridică (pe lângă autoritatea de reglementare pot fi constituite diferite comitete sau consilii cu atribuții și responsabilități în domeniul normării tehnice a construcțiilor).

În țările dezvoltate, în calitate de documente normative tehnice (soluții acceptabile sau metode de verificare a respectării reglementărilor tehnice în construcții, a se vedea suplimentar subcapitolul 4.2) pot fi utilizate diverse documente cu caracter tehnic: rapoarte de cercetări, rapoarte de încercări, acorduri tehnice, etc. Unele din aceste tipuri de documente pot fi indicate în calitate de referințe normative în cadrul documentelor normative în construcții, fiind astfel recunoscute de către stat ca unul din mijloacele de verificare a corespunderii cu reglementările tehnice. De regulă, aceste tipuri de documente sînt elaborate de către instituții de cercetări sau instituții științifice în domeniu. De asemenea, instituțiile date pot elabora ghiduri practice privind implementarea diferitor documente normative în construcții. Aplicarea acestor documente este voluntară. De asemenea, există situații cînd organizațiile profesionale elaborează și aprobă documente proprii (ghiduri, standarde profesionale sau de firmă, etc.) și care ulterior sunt recunoscute în calitate de documente normative naționale (standarde naționale) sau sînt recomandate pentru aplicare de către autoritățile naționale.

Toate cele expuse mai sus influențează într-un mod semnificativ structura și eficiența cadrului instituțional în domeniul normării tehnice a construcțiilor, iar problema cadrului instituțional neadecvat are un impact negativ asupra eficienței sistemului de documente normative în construcții.

Legislația existentă care are tangență cu sectorul construcțiilor conține diferite prevederi care creează ambiguitate în ceea ce privește funcțiile și responsabilitățile autorităților publice în domeniul normării tehnice a construcțiilor. Din analiza cadrului legal prin prisma normării tehnice a construcțiilor s-au constatat următoarele deficiențe ale acestuia:

- există prevederi neclare privind domeniile care sînt reglementate de normele tehnice (de exemplu: Legea nr. 124 din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică în art. 36 și art. 38 stabilește prevederi privind normele tehnice ale rețelelor electrice de transport și de distribuție. Din aceste prevederi nu este clar dacă aceste norme tehnice se aplică la proiectarea și executarea rețelelor electrice, precum nu este clar pentru care categorii de rețele se aplică aceste norme tehnice (rețele interioare, rețele exterioare, etc.)). Reieșind din această, nu este clar dacă normele tehnice privind proiectarea și executarea rețelelor electrice interioare trebuie să fie elaborate și aprobate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor sau de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Situația identică este și în cazul normelor tehnice prevăzute de Legea nr. 123 din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale;

— legile speciale în diferite domenii prescriu obligativitatea respectării normativelor în construcții (de exemplu: Legea nr. 272 din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă în art. 5 (4) și Legea nr. 509 din 22 iunie 1995 legea drumurilor în art. 15 stabilesc necesitatea respectării normativelor în construcții la proiectarea și executarea rețelelor de alimentare cu apă și, respectiv, a drumurilor). Această situație creează dificultăți pentru reglementare tehnică. Deoarece reglementarea tehnică a unui domeniu oarecare include normarea tehnică, supravegherea pieții și evaluarea conformității. Ar fi rațional ca o autoritate publică responsabilă în general de un domeniu al economiei naționale (cum ar fi, de exemplu, domeniul drumurilor și transporturilor) să fie responsabilă și de normarea tehnică în acest domeniu. Trebuie să existe o legătură strânsă și directă dintre legislația specială în domeniu și normativele tehnice din același domeniu. Anterior a fost menționat că conform practicii mondiale, cerințele esențiale pentru produse sau servicii trebuie să fie stabilite în legislație specială, iar dezvoltate ulterior în reglementările și standardele corespunzătoare. Așadar, cerințele esențiale, de exemplu, pentru rețele de apă și canalizare exterioare (magistrale) trebuie să fie stabilite prin legea cu privire la apa potabilă și dezvoltate de către autoritatea publică competentă în documentele normative din acest domeniu;

— există prevederi neclare care creează "concurență" dintre diferite tipuri de norme (de exemplu: Codul Muncii nr. 154 din 28 martie 2003 în art. 224 stabilește că normele de protecție a muncii și normele de igienă a muncii, obligatorii pentru unități, se emit, respectiv, de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și de Ministerul Sănătății după consultarea patronatelor și sindicatelor. Art. 229 (1) din Codul Muncii prevede că unitățile, clădirile și alte construcții trebuie să fie proiectate, executate și utilizate astfel încât să corespundă cerințelor de protecție a muncii și să nu pună în pericol viața sau sănătatea salariaților. Aceste prevederi ale Codului Muncii creează incertitudini privind autoritatea competentă pentru normarea tehnică a clădirilor din punct de vedere al securității și sănătății lucrătorilor. Documentele normative în construcții, aprobate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, stabilesc cerințe pentru proiectarea și executarea construcțiilor, care asigură nivelul necesar de protecție a sănătății și vieții oamenilor, inclusiv și protecția muncii. În asemenea situație poate exista conflict de norme aprobate de către autoritățile publice în domeniul muncii și sănătății și autoritatea publică în domeniul construcțiilor.

Probleme privind implicarea autorităților publice în domenii care nu sînt în competența acestora deja există. De exemplu, proiectul Regulamentului sanitar privind amplasarea, dotarea și exploatarea întreprinderilor și instituțiilor farmaceutice, elaborat de către Ministerul Sănătății. În acest proiect de regulament sînt incluse prevederi care nu se referă la normele sanitare și care se referă la proiectarea și construcția farmaciilor, de exemplu:

- cerința privind rezistența la foc a pereților de 2 ore;
- interdicția de a amplasa farmacia în stații de transport urban și pe marginea drumurilor la o distanță mai mică de 15 m de la „linia roșie”;
- componența și suprafețele încăperilor din farmacia, normativele privind iluminatul artificial, etc.

Important este că aceste cerințe deja există în diferite documente normative în construcții și, în cazul în care este necesar de modificat aceste cerințe, trebuie să fie modificate documentele normative în construcții și nu de elaborat un alt regulament.

Un alt exemplu privind implicarea autorităților publice în domenii care nu sînt în competența acestora reprezintă Hotărîrea Guvernului nr. 353 din 05.05.2010 cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă, care a fost elaborată de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Această hotărîre de Guvern stabilește norme de securitate și sănătate care se referă la clădiri și dublează normativele în construcții, de exemplu:

- cerințe privind căile de evacuare;
- cerințe privind echipamentele de detectare și prevenire a incendiilor;
- cerințe privind ventilare, temperatură, iluminatul natural și artificial;
- cerințe privind construcțiile clădirilor: pardoseli, ferestre, pereți, plafoane, acoperișuri, etc.;
- cerințe privind instalații sanitare și alte cerințe.

Hotărîrea de Guvern a fost elaborată în scopul transpunerii Directivei Consiliului Comunităților Europene 89/654/CEE din 30 noiembrie 1989 privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă, însă modalitatea de transpunere a acestei directive nu este cea mai reușită, deoarece majoritatea cerințelor din directivă fac parte din normele în construcții și trebuie să fie transpuse în legislația națională prin armonizarea legislației și normativelor în construcții. Acele cerințe care nu se referă la normele de proiectare urmau să fie transpuse în legislație în alt mod, de exemplu prin elaborarea unui regulament.

Cele descrise mai sus se referă la situații cînd autoritățile publice se implică în domenii care nu țin de competența acestora, însă există situații cînd autoritățile publice nu se implică în domenii care țin de competența acestora și încearcă să transmită responsabilitățile lor altor autorități.

De exemplu, la insistența unor agenți economici și a Ministerului Economiei, Guvernul Republicii Moldova (Cancelaria de Stat a Republicii Moldova) a impus Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor să elaboreze normative privind proiectarea stațiilor de alimentare cu petrol și gaze naturale. Cu toate că acest domeniu este în competența Ministerului Economiei (stațiile de alimentare cu petrol și gaze naturale se referă la obiectele industriale periculoase și domeniul reglementat "energetica, inclusiv combustibili" este în competența acestui minister) și Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale (stațiile de alimentare cu petrol și gaz reprezintă surse sporite de risc de apariție a incendiilor), Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a fost nevoit să elaboreze aceste normative.

De asemenea, există și alte neclarități în ceea ce privește divizarea funcțiilor în domeniul reglementării tehnice dintre diferite autorități.

Conform Hotărîrii Guvernului nr. 31 din 23.01.2009, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil pentru reglementarea tehnică în următoarele domenii: materiale și produse pentru construcții; urbanistică și amenajarea teritoriului; clădiri și funcționalitatea lor; construcții hidrotehnice, rutiere și speciale; rețele și echipamente aferente construcțiilor; protecția exterioară și interioară a clădirilor; mașini și utilaje pentru construcții.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 31 din 23.01.2009, Ministerului Economiei îi sînt încredințate următoarele domenii de reglementare care au tangență cu sectorul construcțiilor: energetica, inclusiv combustibili; echipamente de joasă tensiune; echipamente și recipiente sub presiune; arzătoare cu combustibili gazoși; cazane pentru apă caldă; ascensoare; mașini industriale; echipamente de refrigerare.

Reieșind din prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 31 din 23.01.2009 nu este clar care autoritate este responsabilă, de exemplu, pentru elaborarea normativelor privind exploatarea și managementul tehnic al ascensoarelor. Ascensoarele fac parte din utilajul aferent clădirilor, însă acest domeniu reglementat este în competența Ministerului Economiei.

Cele descrise mai sus constituie doar o mică parte de exemple privind divizarea neclară a funcțiilor în domeniul reglementării tehnice dintre diferite autorități. Această problemă este una importantă și necesită a fi soluționată cît mai curînd posibil.

În prezent în domeniul construcțiilor există 2615 documente normative, marea majoritatea din care urmează a fi armonizată/înlocuită cu standardele europene/internaționale. În raportul "General situation of European standardization" din februarie 2011 Comitetul European de Standardizare (CEN) a menționat că în sectorul construcțiilor există circa 3000 standarde europene, fiind unul din cele mai complicate sectoare de lucru ale CEN-ului. Numărul mare de documente normative în construcții și diversitatea domeniilor de reglementare acoperite de normative, dictează necesitatea creării/dezvoltării unei infrastructuri instituționale adecvate în domeniul elaborării documentelor normative.

Experiența demonstrează că există diferite opțiuni de creare/dezvoltare a acestei infrastructuri instituționale. Aceste opțiuni depind de modul de organizare a sistemului de documente normative și de categoriile de documente normative care există.

Actualmente, în domeniul construcțiilor există o singură instituție științifică acreditată (ICȘC "INCERCOM" Î.S.) și un număr limitat de instituții de proiectări de stat și municipale:

- INCP "URBANPROIECT" Î.S.;
- ISP "INDUSTRIALPROIECT" Î.S.;
- ISP "RURALPROIECT" Î.S.;
- IPS "IPROCOM" Î.S.;
- IPS "ACVAPROIECT";
- IMP "CHIȘINĂUPROIECT" Î.M.

De asemenea, prin ordinul Ministrului dezvoltării regionale și construcțiilor nr. 90 din 18.10.2010 pe lângă Minister sînt constituite și activează 15 Comitete Tehnice pentru Normare Tehnică și Standardizare în Construcții (din care Comitetul "Bazele proiectării și Eurocoduri pentru structuri" are 10 Subcomitete).

Cu toate că în sectorul construcțiilor există un număr de asociații profesionale (Uniunea Arhitecților din Republica Moldova, Asociația Arhitecților din Moldova, Uniunea Inginerilor din Republica Moldova, Uniunea Tehnico-Științifică în Construcții, etc.), activitatea acestora în domeniul elaborării documentelor normative în construcții rămîne a fi nesemnificativă. Interesul scăzut al acestor asociații poate fi explicat prin următoarele:

— legislația neadecvată în ceea ce privește activitatea asociațiilor profesionale. Legislația în vigoare nu conferă asociațiilor profesionale împuterniciri suficiente pentru a influența procesele în domeniul lor de competență (de exemplu: certificarea persoanelor sau firmelor în domeniu de către asociații profesionale; legislația privind achiziții publice nu prevede ca un antreprenor să fie membru al asociației profesionale în domeniu, etc.);

— insuficiența în cadrul asociațiilor profesionale a cadrelor competente pentru elaborarea documentelor normative.

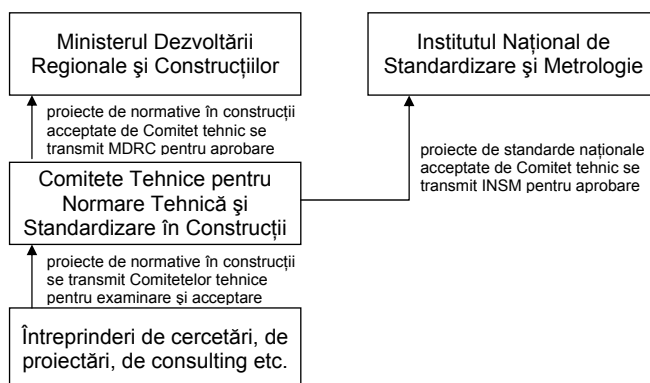
Pe plan mondial există diverse forme de organizare a activității de elaborare a documentelor normative în construcții. Mai jos sunt prezentate cîteva exemple.

Tabelul 4 – Exemple privind formele de organizare a activității de elaborare a documentelor normative în construcții

Statele Unite al Americii		
Categoria documentului normativ	Cine elaborează	Cine aprobă
Reglementare tehnică (document normativ cu aplicare obligatorie)	Consiliul Internațional pentru Coduri (International Code Council) – asociație profesională privată, constituită de către mai mulți fondatori: societăți de asigurare, asociații profesionale și de cercetări, etc. Această asociație elaborează coduri în construcții model pentru diferite domenii de reglementare (13 domenii – clădiri, case de locuit, instalații mecanice, managementul tehnic al clădirilor, sisteme de canalizare, etc.). Aceste coduri nu poartă caracter normativ pînă la aprobarea acestora de către autoritățile publice	Autoritatea publică a fiecărui stat. Pot fi introduse careva modificări/completări la coduri în construcții model
Ghid tehnic (document normativ cu aplicare voluntară)	Documente normative separate de această categorie nu există, ele sunt încadrate în coduri în construcții	—
Coduri de bună practică (document cu aplicare voluntară)	Asociații profesionale, asociații și instituții de cercetări specializate etc.	Elaboratorii documentelor (asociații și instituții)

Marea Britanie		
Reglementare tehnică (document normativ cu aplicare obligatorie)	Autoritatea publică competentă (Oficiul Viceprim-ministrului)	Autoritatea publică competentă (Oficiul Viceprim-ministrului)
Ghid tehnic (document normativ cu aplicare voluntară)	Autoritatea publică competentă (Oficiul Viceprim-ministrului), care este susținută (consultată) de către un comitet tehnic specializat	Autoritatea publică competentă (Oficiul Viceprim-ministrului)
Coduri de bună practică (document cu aplicare voluntară)	Asociații profesionale, asociații și instituții de cercetări specializate etc.	Elaboratorii documentelor (asociații și instituții)
Canada		
Reglementare tehnică (document normativ cu aplicare obligatorie)	Consiliul Național de Cercetări a constituit Comisia din Canada pentru Codul în Construcții. Sub auspiciul acestei Comisii Institutul de Cercetări în Construcții din Canada elaborează coduri în construcții model (4 coduri) și ghiduri de aplicare a acestora. Aceste coduri nu poartă caracter normativ pînă la aprobarea acestora de către autoritățile publice	Autoritatea publică competentă a fiecărui stat
Ghid tehnic (document normativ cu aplicare voluntară)	Documente normative separate de această categorie nu există, ele sunt încadrate în coduri în construcții	—
Coduri de bună practică (document cu aplicare voluntară)	Asociații profesionale, asociații și instituții de cercetări specializate etc.	Elaboratorii documentelor (asociații și instituții)

O schemă simplificată a cadrului instituțional în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor în Republica Moldova este prezentată în Figura 1.

Figura 1 – Cadrul instituțional în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor în Republica Moldova

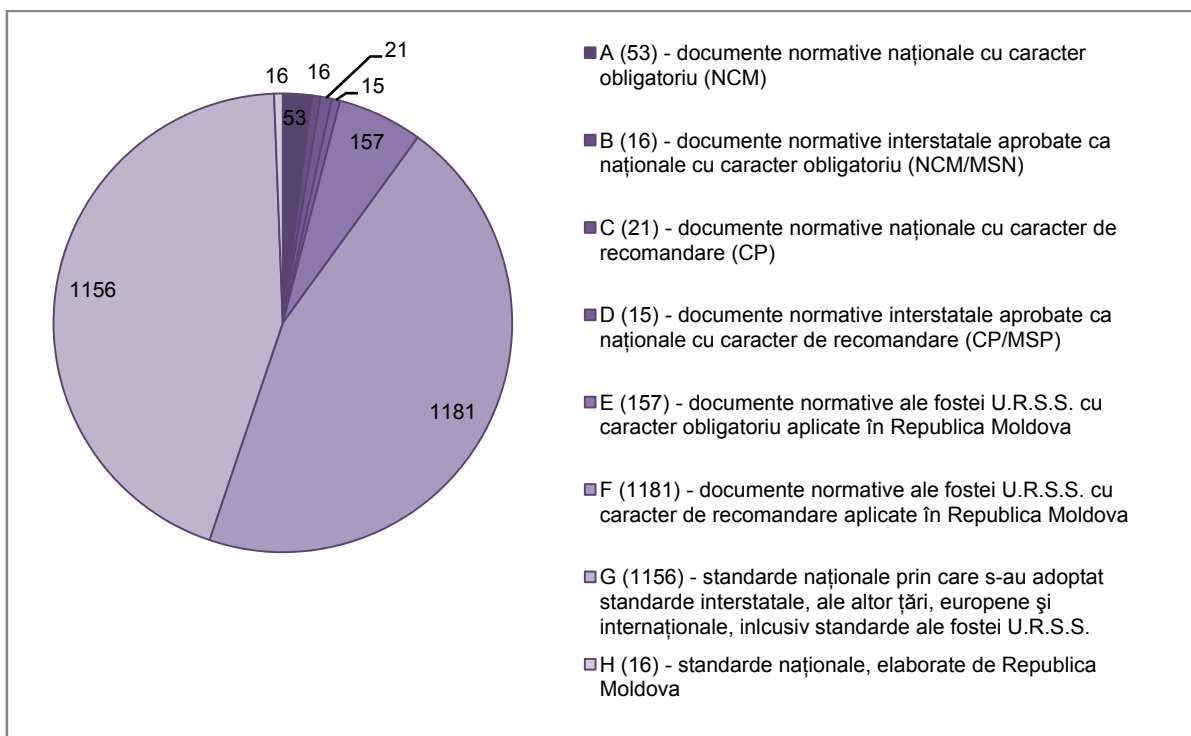
În Republica Moldova majoritatea documentelor normative în construcții se elaborează de întreprinderi specializate (de proiectări, de consulting, de cercetări, etc.), funcțiile Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor constînd în organizarea și coordonarea acestui proces, precum și în aprobarea documentelor normative în construcții acceptate de către Comitete tehnice. Un număr nesemnificativ de documente normative în construcții se elaborează de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Reieșind din practica țărilor dezvoltate privind elaborarea și aprobarea documentelor normative în construcții și ținînd cont de situația actuală în Republica Moldova, sunt necesare intervenții în cadrul instituțional actual, în vederea perfecționării acestuia și creării premiselor durabile de dezvoltare a activităților de cercetare și de elaborare a documentelor normative în construcții.

Este necesar de intensificat specializarea organizațiilor care participă la elaborarea documentelor normative în construcții în scopul sporirii competenței acestor organizații și calității documentelor normative elaborate de către acestea.

1.4 Evoluția sistemului de documente normative în construcții din Republica Moldova

Actualmente, sistemul de documente normative în construcții (SDNC) al Republicii Moldova constă din 2615 documente normative (a se vedea Figura 2). Majoritatea documentelor normative în construcții reprezintă normative ale fostelor U.R.S.S. și R.S.S.M., aplicarea cărora pe teritoriul Republicii Moldova a fost permisă prin scrisoarea Ministerului Arhitecturii și Construcțiilor al Republicii Moldova nr. 03-05/340 din 01.04.1993 "Referitor la funcționarea normativelor în construcție pe teritoriul Republicii Moldova". Prin această scrisoare s-a autorizat aplicarea documentelor normative ale fostelor U.R.S.S. și R.S.S.M., pînă la anularea sau precizarea lor.

Figura 2 – Structura documentelor normative în construcții în vigoare în Republica Moldova

Prin ordinul Ministrului dezvoltării regionale și construcțiilor nr. 7 din 11 februarie 2011 s-a aprobat Lista documentelor normative în construcții în vigoare pe teritoriul Republicii Moldova la data de 01 ianuarie 2011¹. Această listă dă o imagine clară asupra structurii SDNC în Republica Moldova și asupra volumului de lucru privind armonizarea documentelor normative în construcții naționale cu standardele europene, inclusiv și înlocuirii documentelor normative ale fostelor U.R.S.S. și R.S.S.M. cu standardele europene și documentele normative naționale.

De la proclamarea independenței Republicii Moldova dezvoltarea SDNC a evoluat în mod diferit. În principal, dezvoltarea SDNC s-a bazat pe elaborarea documentelor normative naționale, prin adoptarea documentelor normative în construcții interstatale sau ale Federației Ruse, Belarusei, Ucrainei (în Figura 3 este reflectată dinamica elaborării documentelor normative în construcții în ultimii patru ani). Această modalitate de dezvoltare a SDNC a fost determinată de următorii factori:

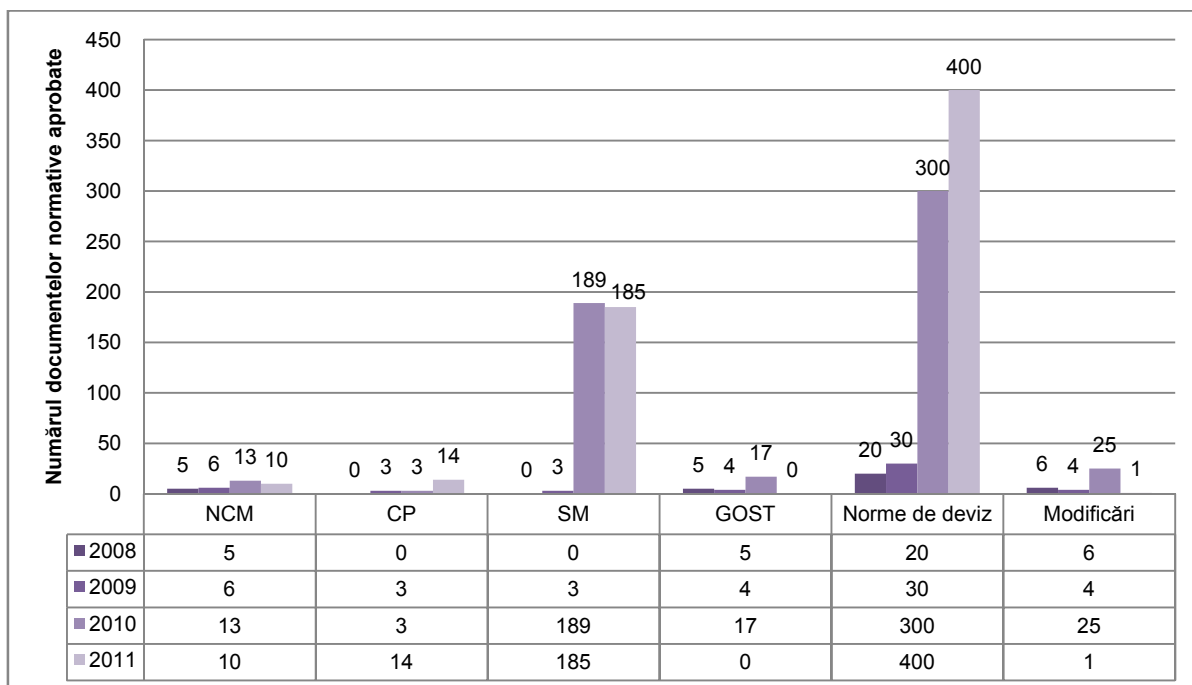
— similaritatea sistemelor de documente normative în construcții, determinată de o bază normativă istorică comună (documente normative ale fostei U.R.S.S.);

— accesibilitatea documentelor normative ale Federației Ruse, Belarusei, Ucrainei (existența relațiilor de colaborare și acordurilor cu aceste țări care permit adoptarea documentelor normative ale acestora în calitate de naționale; simplitatea relativă de utilizare și înțelegere a normativelor acestor țări, deoarece ele există în limba rusă);

¹ http://mcdr.gov.md/files/9119_LISTA_DOCUMENTELOR_NORMATIVE_IN_CONSTRUCTII_01_01_2011.pdf

- posibilitățile scăzute de accesare a standardelor europene și internaționale în domeniul construcțiilor;
- lipsa unei viziuni și concepții naționale privind dezvoltarea SDNC.

În această situație, Republica Moldova a devenit "dependentă" de dinamica dezvoltării sistemelor de documente normative în construcții atât la nivel interstatal, cât și la nivelul țărilor-membre CSI menționate.

Figura 3 – Dinamica dezvoltării sistemului de documente normative în construcții în 2008–2010

NOTE:

1. NCM – normativ în construcții moldovean;
2. CP – cod practic în construcții;
3. SM – standard moldovean (inclusiv standarde europene și internaționale);
4. GOST – standarde interstatale;
5. Modificări – modificările la toate categoriile de documente normative în vigoare;

Cu toate acestea, în anii 2010-2011 Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a inițiat adoptarea și implementarea standardelor europene și internaționale în domeniul construcțiilor. În această perioadă au fost adoptate și implementate circa 380 standarde, majoritatea dintre care se referă la produsele de construcții și metodele de încercare ale acestora.

Continuarea dezvoltării SDNC pe aceste principii în mod evident va duce la o combinare a diferitor SDNC – "sistemul rusesc" (bazat pe documentele normative ale Federației Ruse) și "sistemul european" (bazat pe standardele europene și internaționale). Important este că aceste două sisteme sunt diferite prin abordare și principii, iar aplicarea unui sistem „combinat” este practic imposibilă, sau inoportună din punct de vedere economic (la un moment dat armonizarea documentelor normative în construcții din "sistemul rusesc" cu standardele europene poate deveni neargumentat de scumpă).

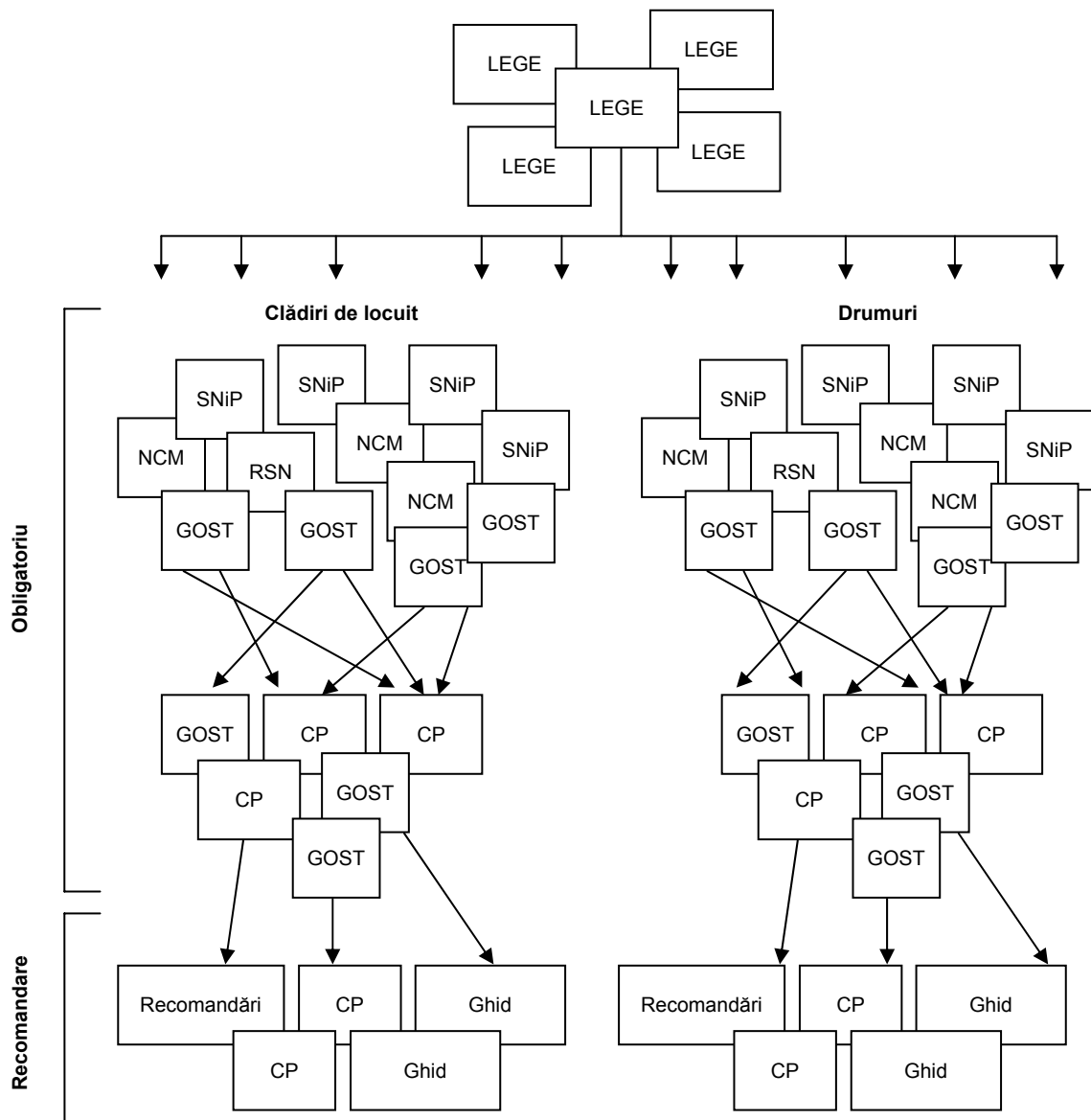
Reieșind din aceasta, este necesară "o abordare națională" a problemei reglementării tehnice a construcțiilor – o abordare de perspectivă, care va viza o perioadă de lungă durată.

În prezent, SDNC actual corespunde schemei prezentate în Figura 4.

Cu cuvinte simple, SDNC actual poate fi descris în modul următor:

- 1) Există mai multe acte legislative, care într-o formă sau altă reglementează construcțiile;

- 2) Există un număr mare de documente normative în construcții intercorelate și interdependente cu caracter obligatoriu și care fac referiri la alte documente normative în construcții;
- 3) Nu există o ierarhie clară a documentelor normative în construcții, în sensul obligativității cerințelor lor;
- 4) Aceeași lege (Legea 721/1996 privind calitatea în construcții) guvernează și construcția clădirilor, și drumurilor și altor tipuri de construcții.

Figura 4 – Schema convențională a SDNC actual

Este necesar de recunoscut că dezvoltarea sporadică a SDNC nu mai poate fi admisă și că concepția națională de dezvoltare a SDNC pe termen lung este necesară din mai multe motive:

- 1) Republica Moldova promovează politica de integrare în Uniunea Europeană. Integrarea europeană presupune împărtășirea valorilor europene prin armonizarea legislației naționale cu directivele europene și implementarea în Republica Moldova a standardelor europene. Printr-un număr de acte normative Republica Moldova și-a declarat angajamentul de a armoniza atât legislația, cât și documentele normative tehnice. Mai jos sunt enumerate principalele documente care vizează armonizarea documentelor normative cu standardele europene:

- a) Hotărârea Guvernului nr. 356 din 22 aprilie 2005 pentru aprobarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Pct. 28 al acestui Plan de acțiuni stabilește obligația Republicii Moldova de a revizui standardele existente și de a le armoniza cu standardele internaționale și europene;
- b) proiectul Acordului de colaborare Republica Moldova – Uniunea Europeană. Proiectul Acordului, de asemenea, prevede obligațiunea Republicii Moldova de a armoniza standardele naționale cu cele internaționale și europene;
- c) Legea nr. 117-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru aderarea Republicii Moldova la Tratatul de constituire a Comunității Energetice. Prin aderarea la Tratatul de constituire a Comunității Energetice Republica Moldova și-a asumat anumite obligațiuni de implementare a directivelor europene în domeniul energiei, inclusiv și a Directivei nr. 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor;
- d) Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare 2011–2014. Programul prevede necesitatea reformării sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor și implementării standardelor europene și internaționale (capitolul "Politici economice și financiare", subcapitolul f) „Infrastructură și transport”, acțiunea prioritară "Dezvoltarea sectorului construcții");
- e) Hotărârea Guvernului nr. 1125 din 14.12.2010 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acest act normativ prevede adoptarea standardelor europene și eliminarea standardelor naționale conflictuale, în scopul lichidării barierelor netarifare în calea comerțului;
- f) Hotărârea Guvernului nr. 824 din 07.11.2011 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind eliminarea barierelor netarifare în calea comerțului. Această hotărâre prevede: adoptarea standardelor europene armonizate și ajustarea acestora la legislația Uniunii Europene în domeniu; anularea standardelor naționale conflictuale cu standardele europene armonizate adoptate ca standarde naționale.
- 2) La nivel interstatal și în țările-membre CSI, de asemenea, lipsește o concepție sau strategie de dezvoltare a SDNC și de armonizare a acestuia cu standardele europene. În asemenea condiții de incertitudine privind dezvoltarea în viitor a SDNC la nivel interstatal nu este rațional pentru Republica Moldova să se orienteze la aceste țări.
- 3) Complexitatea SDNC (în prezent există 2615 normative în construcții naționale, însă se presupune că acest sistem va cuprinde în total circa 3000-4000 de documente normative) necesită o abordare complexă în ceea ce privește reformarea și armonizarea cu standardele europene a acestui sistem. Este necesar de menționat, că reformarea SDNC necesită acțiuni mult mai complexe, decât elaborarea documentelor normative și adoptarea standardelor europene. Sunt necesare, de asemenea, acțiuni privind: instruirea/perfecționarea specialiștilor; modernizarea programelor de studii la instituții de învățământ; promovarea documentelor normative; elaborarea de softuri specializate; dotarea laboratoarelor de încercări cu utilaj modern etc.
- 4) Concepția clară privind dezvoltarea de lungă durată a SDNC va constitui un semnal pozitiv pentru industria construcțiilor, care se va putea adapta relativ ușor și repede la noile condiții. Industria construcțiilor va putea, de asemenea, să contribuie la promovarea progresului tehnologic în funcție de politica tehnică a țării (de exemplu: planificarea de către stat a implementării standardelor europene în domeniul eficienței energetice a clădirilor poate iniția procesul de elaborare/implementare în industrie a tehnologiilor noi și a materialelor eficiente energetic).
- 5) Existența unei concepții naționale privind dezvoltarea SDNC va permite stabilirea direcțiilor strategice de dezvoltare a SDNC și întocmirea planurilor de elaborare a documentelor normative în construcții pe termen mediu și lung. Acest lucru va permite, de asemenea, planificarea și alocarea eficientă a mijloacelor financiare necesare.

La mijlocul anilor 90 Guvernul Republicii Moldova a aprobat două hotărâri, care trebuiau să predetermine direcția de dezvoltare a SDNC. Aceste hotărâri sînt:

- 1) Hotărârea Guvernului nr. 490 din 17 iulie 1995 despre aprobarea Concepției actualizării Sistemului național de documente normative în construcții.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 490 din 17 iulie 1995 despre aprobarea Concepției actualizării Sistemului național de documente normative în construcții (în continuare – Concepția) s-au trasat principiile și tezele generale potrivit cărora urmau să fie stabilite exigențele metodologico-organizaționale și tehnice ale normativelor și standardelor, menite să asigure calitatea lucrărilor și producției în sfera construcțiilor, precum și s-a stabilit necesitatea elaborării Programului de creare și aplicare a sistemului național de documente normative în construcții.

Pct. 2 al Concepției prevedea că actualizarea sistemului național de documente normative în construcții se va face prin revizuirea reglementărilor existente în domeniu, elaborarea și aplicarea normativelor și standardelor vizînd lucrările și producția în sfera construcțiilor, acestea fiind compatibilizate cu reglementările și standardele mondiale.

Pct. 4 al Concepției stipula:

"4. Principiile Concepției se vor aplica la realizarea întregului complex de lucrări pentru formarea Sistemului de documente normative, inclusiv la:

- determinarea direcțiilor prioritare de elaborare a reglementărilor tehnice;
- elaborarea cadrului legislativ pertinent, susceptibil să reglementeze domeniul tehnic;
- optimizarea structurii și modului de administrare a fondului Sistemului de documente normative;
- coordonarea planurilor respective de cercetare științifică cu cele curente;
- formarea sistemului de organe și servicii de dirijare și executive, autorizate cu elaborarea normativelor în domeniu;
- aprobarea modelelor și a conținutului documentelor normative;
- implementarea metodelor și surselor de tehnologii informaționale moderne."

Conform pct. 6 al Concepției, sistemul de documente normative urma să fie armonizat cu sistemele reglementărilor normative și de standardizare internaționale, regionale și naționale ale țărilor industrial dezvoltate, urmînd să asigure, prin folosirea fondurilor republican și interstatale și a documentației tehnico-normative.

Conform pct. 8 al Concepției una dintre direcțiile de elaborare a cadrului legislativ necesar pentru funcționarea sistemului de documente normative a fost definirea structurii documentelor normative în construcții cu conținut obligatoriu și a documentelor normativ cu caracter de recomandare.

Pct. 12 și pct. 13 ale Concepției stipulau:

"12. În scopul asigurării coerenței procesului de construcție, la formarea Sistemului de documente normative se vor aplica armonios principiile continuității și actualizării fondului existent de reglementări. Formarea Sistemului în cauză se va realiza în paralel cu aplicarea documentelor normative ale fostei U.R.S.S., temporar ratificate pentru uz intern, pînă la înlocuirea lor treptată cu normative naționale. Astfel, în procesul revizuirii și înlocuirii acestor documente, Sistemul de documente normative se va constitui pe principii metodologice generale aplicîndu-se metodele de lucru ale Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), Comitetului European de Standardizare (CEN) și ale organelor de standardizare naționale.

13. Drept bază inițială pentru elaborarea unui șir întreg de reglementări tehnice vor servi documentele normative din fosta U.R.S.S., analoagele acestora din România, precum și cele internaționale."

Pct. 15 al Concepției prevedea:

"15. Preluarea masivă a experienței internaționale vizînd construcțiile, include următoarele:

- armonizarea Sistemului de documente normative cu sistemele internaționale, regionale și naționale avansate;
- aplicarea directă și la scară largă a normelor, standardelor, regulilor și directivelor internaționale și regionale;"

Conform pct. 16 al Concepției sistemul de documente normative trebuie să delimiteze distinct prin normative exigențele executorii și cele cu caracter de recomandare, în scopul extinderii drepturilor întreprinderilor în soluționarea problemelor tehnice și economice vizînd sfera construcțiilor.

Caracter obligatoriu trebuiau să aibă exigențele care stabilesc proprietățile funcționale finite și caracteristicile de exploatare ale mediului habitual, ale clădirilor și instalațiilor, ale materialelor, elementelor și prefabricatelor de construcție, interschimbabilitatea și compatibilitatea lor în vederea asigurării securității vieții, sănătății și averii cetățenilor, siguranței și durabilității clădirilor și construcțiilor, și protecției mediului ambiant.

Caracter de recomandări trebuiau să aibă: indicii proprietăților de consum, valorile cărora pot fi modificate în funcție de necesitățile și posibilitățile fiecărui consumator concret; normativele care se referă la mecanismul realizării exigențelor obligatorii și la metodele de obținere a rezultatelor, reglementate prin aceste exigențe.

Prevederile Concepției au fost doar parțial realizate în practică.

Concepția a fost abrogată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1030 din 03 octombrie 2005 cu privire la Registrul actelor oficiale de reglementare a activității de întreprinzător.

2) Hotărîrea Guvernului nr. 664 din 29 noiembrie 1996 cu privire la Programul de creare a bazei normative în construcții.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 664 din 29 noiembrie 1996 a fost aprobat Programul de creare a bazei normative în construcții (în continuare – Program) și creat fondul special extrabugetar pentru finanțarea lucrărilor privind constituirea bazei normative și controlului calității în construcții.

Programul prevedea elaborarea a 37 documente normative în construcții cu caracter obligatoriu, a 32 de standarde profesionale în construcții și a 44 de documente normative în construcții cu caracter de recomandare.

Programul prevedea, de asemenea, necesitatea reelaborării/mentenanței documentelor normative (o dată la cinci ani). Prin Program s-a aprobat bugetul necesar pentru realizarea acestor acțiuni.

Programul a fost realizat parțial și a fost abrogat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1103 din 29 septembrie 2008 cu privire la abrogarea unor hotărîri de Guvern.

După abrogarea acestor hotărîri de Guvern (nr. 490 din 17 iulie 1995, nr. 664 din 29 noiembrie 1996), nu au mai existat careva documente de politici privind dezvoltarea SDNC.

Totodată, este necesar de menționat că pe parcursul anilor 1991-2009 s-a constatat lipsa de coerență în dezvoltarea SDNC. Așadar, Concepția aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1030 din 03 octombrie 2005 (abrogată ulterior), prevedea implementarea standardelor europene și internaționale, însă în realitate aproape nici un standard european sau internațional nu a fost implementat în Moldova.

În rezultat, SDNC din Moldova reprezintă o combinație de normative sovietice, normative naționale, normative interstatale și ale altor țări, armonizarea cărora cu standardele europene este complicată fără modificarea abordării privind reglementarea tehnică a construcțiilor și stabilirea definitivă a concepției naționale pentru dezvoltarea SDNC.

2 Experiența internațională și europeană privind reglementarea tehnică a construcțiilor

2.1 Legislația europeană în domeniul reglementării tehnice a construcțiilor

Uniunea Europeană a dezvoltat instrumente noi și originale pentru a înlătura barierele în calea liberei circulații a mărfurilor. Printre acestea, un loc important îl ocupă Noua Abordare în reglementarea tehnică a produselor. Principiul de bază al acestei abordări îl constituie faptul că limitează intervenția publică la ceea ce este esențial și acordă industriei cea mai mare libertate posibilă în alegerea modului de îndeplinire a obligațiilor publice.

O nouă strategie și tehnică de reglementare a fost formulată prin Rezoluția Consiliului din anul 1985 referitoare la Noua Abordare privind armonizarea tehnică și standardizarea, care a stabilit următoarele principii:

— armonizarea legislativă se limitează la cerințele esențiale pe care trebuie să le satisfacă produsele introduse pe piața Comunității, pentru a beneficia de libera circulație în cadrul Comunității;

— specificațiile tehnice ale produselor care satisfac cerințele esențiale definite în directive sunt stabilite în standardele armonizate;

— aplicarea standardelor armonizate și a altor standarde rămâne voluntară și producătorul poate întotdeauna să aplice alte specificații tehnice pentru a satisface cerințele;

— produsele fabricate în conformitate cu standardele armonizate beneficiază de o prezumție de conformitate cu cerințele esențiale corespunzătoare.

Statelor Membre le aparține decizia asupra măsurilor care pot fi adoptate și publicate pentru a fi în concordanță cu directiva. Totuși, Statele Membre trebuie să ia măsuri de implementare pentru a transpune directiva într-un mod care răspunde în întregime cerințelor de claritate și certitudine în situații legale, care directive vizează beneficiul comercianților stabiliți în alte State Membre. Aceasta nu necesită în fiecare caz o acțiune legislativă cu privire la toate prevederile unei directive.

Pe lângă directivele de Noua Abordare, Uniunea Europeană a dezvoltat și alte directive care vizează direct sau indirect sectorul construcțiilor.

Așadar, următoarele directive vizează direct sectorul construcțiilor:

1) Directiva Consiliului nr. 89/106/CEE din 21 decembrie 1988 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la materialele de construcții (la moment este înlocuită cu Regulamentul (UE) nr. 305/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2011 de stabilire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor pentru construcții și de abrogare a Directivei 89/106/CEE a Consiliului);

2) Directiva nr. 2010/31 din 19 mai 2010 a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor.

Următoarele directive fac parte din alte sectoare însă se aplică și în sectorul construcțiilor, din motivul complexității acestuia:

1) Directiva 92/57/CEE a Consiliului din 24 iunie 1992 privind cerințele minime de securitate și sănătate care se aplică pe șantierele temporare sau mobile [a opta directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE];

2) Directiva Consiliului nr. 89/686/CEE din 21 decembrie 1989 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la echipamentul individual de protecție;

3) Directiva Consiliului nr. 92/42/CEE din 21 mai 1992 privind cerințele de randament pentru cazanele noi de apă caldă cu combustie lichidă sau gazoasă;

4) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 95/16/CE din 29 iunie 1995 de apropiere a legislațiilor statelor membre referitoare la ascensoare;

- 5) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 96/57/CE din 3 septembrie 1996 privind cerințele de randament energetic pentru frigider, congelatoare electrice de uz casnic și combinații ale acestora;
- 6) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 97/23/CE din 29 mai 1997 de apropiere a legislațiilor statelor membre referitoare la echipamentele sub presiune;
- 7) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2009/148/CE din 30 noiembrie 2009 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă;
- 8) Directiva Consiliului nr. 89/654/CEE din 30 noiembrie 1989 privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă [prima directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE];
- 9) Directiva Consiliului nr. 89/391/CEE din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă;
- 10) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2008/98/CE din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive;
- 11) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2009/104/CE din 16 septembrie 2009 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă [a doua directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE];
- 12) Directiva Consiliului nr. 85/337/CEE din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului;
- 13) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2004/8/CE din 11 februarie 2004 privind promovarea cogenerării pe baza cererii de energie termică utilă pe piața internă a energiei și de modificare a Directivei 92/42/CEE;
- 14) Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2009/28/CE din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE.

Sistemul de documente normative în construcții (SDNC) național trebuie să fie ajustat cu legislația națională care transpune (va transpune) directivele europene enumerate mai sus.

2.2 Experiența mondială privind reglementarea tehnică a construcțiilor: aspecte teoretice

Sistemul contemporan de normare în construcții s-a format la finele secolului 19 și reprezintă un sistem armonizat de reguli, care stabilește restricții și soluții pentru proiectarea, construirea și exploatarea clădirilor și construcțiilor. Acest sistem de restricții, pe de o parte, și soluții, pe de altă parte, se modifică permanent în rezultatul evoluției necesităților societății, progresului tehnologic, generalizării consecințelor avariilor, catastrofelor și incendiilor. Deoarece acest sistem tradițional reprezintă de fapt o totalitate de prescripții referitoare la parametrii pe care trebuie să întrunească componentele, elementele și unele caracteristici ale clădirilor, el se numește sistemul normativ „prescriptiv”.²

În prezent, în majoritatea țărilor au avut loc transformări majore în ceea ce privește abordarea normării tehnice în domeniul construcțiilor și standardizării producției de construcții. Calitatea construcțiilor vizează interesele întregii populații. În cadrul luptei concurențiale a firmelor care furnizează pe piața mondială materiale și elemente de construcție, precum și servicii de proiectare și construcție, "sporirea" necontrolată a calității în cadrul luptei pentru cumpărători ducea la utilizarea nerațională a mijloacelor cu ignorarea sau respectarea insuficientă a intereselor consumatorilor. Din această cauză, în cadrul diferitor organizații internaționale (mai întâi neguvernamentale, iar mai apoi și guvernamentale) s-a format tendința de a influența piața producției de construcții prin standardizare internațională și certificare, în scopul raționalizării acestora.

---

² În literatura de specialitate și standarde uneori termenul "prescriptiv" se egalează cu termenul "descriptiv"

Esența abordării noi în standardizare constă în trecerea de la standardizarea prescriptivă, adică de la elaborarea prevederilor normative, care conțin prescripții privind proiectarea și executarea lucrărilor, la stabilirea cerințelor pentru caracteristicile de exploatare a producției de construcții (cerințe funcționale sau de performanță), bazate pe cerințele utilizatorilor, precum și la stabilirea metodelor de evaluare a caracteristicilor de exploatare (performanțelor) a producției de construcții concrete.

Dezvoltarea standardizării în direcția dată era determinată de creșterea comerțului internațional cu materiale, elemente, tehnologii și obiecte de construcții (de exemplu, clădiri de locuit unifamiliale, clădiri de inventar, etc.), care avea loc în condiții de creștere a luptei concurențiale dintre producători.

Unul din mijloacele care asigură creșterea piețelor de desfacere a producției este sporirea calității acesteia, dar pînă la un moment anumit prin creșterea calității se subînțelegea îmbunătățirea anumitor caracteristici ale producției, care erau prevăzute în standardele în vigoare. Deoarece în standardele se stabileau, în principal, caracteristici prescriptive ale obiectelor, îmbunătățirea acestor caracteristici deseori era legată de beneficii în domeniul producerii acestor produse, dar utilizatorii nu aveau nici un beneficiu în rezultatul acestor îmbunătățiri. Cu alte cuvinte, avea loc utilizarea nerațională a mijloacelor, care ducea la creșterea costului producției, fără creșterea calităților de consum. Nu soluționa problemele nici introducerea certificării producției, deoarece în procesul certificării se constată doar corespunderea producției cu anumite cerințe din standardele aplicabile. Așadar, era necesar de îmbunătățit sistemele de reglementare în construcții din diferite țări, lichidînd concomitent barierele în calea comerțului internațional prin unificarea (armonizarea) normelor și regulilor în construcții, precum și a standardelor diferitor țări în baza standardelor internaționale și orientarea acestor sisteme spre satisfacerea cît mai amplă a cerințelor utilizatorilor producției de construcții în ceea ce privește asigurarea securității, protecției sănătății, igienei, protecției mediului înconjurător.

În 1925 Biroul Național de Standardizare din SUA, predecesorul Institutului Național de Standardizare și Tehnologii din SUA, a publicat raportul "Practica recomandată privind întocmirea codurilor de construcții", în care se menționează: "Ori de cîte ori este posibil cerințele trebuie să fie stabilite sub formă de performanțe, bazate pe rezultatele încercărilor pentru condițiile de exploatare, decît sub forma dimensiunilor, metodelor detaliate sau specificării materialelor concrete. De altfel, utilizarea materialelor noi, mai eficiente și cu caracteristici îmbunătățite poate fi limitată, creînd bariere pentru progres în ramură".

Transformările respective (de la sistemul prescriptiv de normare la cel de performanță) au devenit posibile inclusiv și din motivul că în anii 70 ai secolului 20, în legătură cu dezvoltarea metodelor de calcul științifice și ingineresti, a apărut posibilitatea estimării cantitative a riscurilor de apariție a stărilor periculoase și inadmisibile pe parcursul termenului de exploatare a clădirilor și respectiv posibilitatea proiectării și construirii clădirilor și construcțiilor mai complicate și tehnologice, precum și posibilitatea construirii clădirilor cu un nivel de siguranță și securitate adecvat cu cheltuieli mai mici.

În octombrie 1973 în or. London a avut loc al Patrulea seminar în domeniul industriei de construcții al Comitetului privind Locuințe, Construcții și Urbanism al Comisiei Economice Europene a Organizației Națiunilor Unite (CEE ONU). În Declarația Seminarului au fost introduse următoarele prevederi care au atribuție directă la tema dată și care au impulsionat ulterioarele cercetări de lucrări de normare în domeniul construcțiilor:

"...recunoscînd necesitatea îmbunătățirii sistematice a condițiilor sociale și creșterii nivelului de trai și necesitatea aplicării măsurilor de promovare pentru atingerea acestor scopuri, prin sporirea calității construcțiilor și amenajării teritoriilor ...

Hotărăște:

1. Țările membre ale CEE trebuie să întreprindă măsuri comune pentru coordonarea conținutului tehnic al regulilor în construcții în baza cerințelor stabilite pentru destinația funcțională și exploatarea clădirilor construite cu utilizarea, pe măsura posibilităților, a claselor de determinare a calității standardizate la nivel internațional. Regulile trebuie să fie bazate pe terminologia și metodele de verificare coordonate la nivel internațional, de asemenea ele trebuie să conțină, pe măsura posibilităților, referințe la standarde internaționale...

Seminarul recomandă ca:

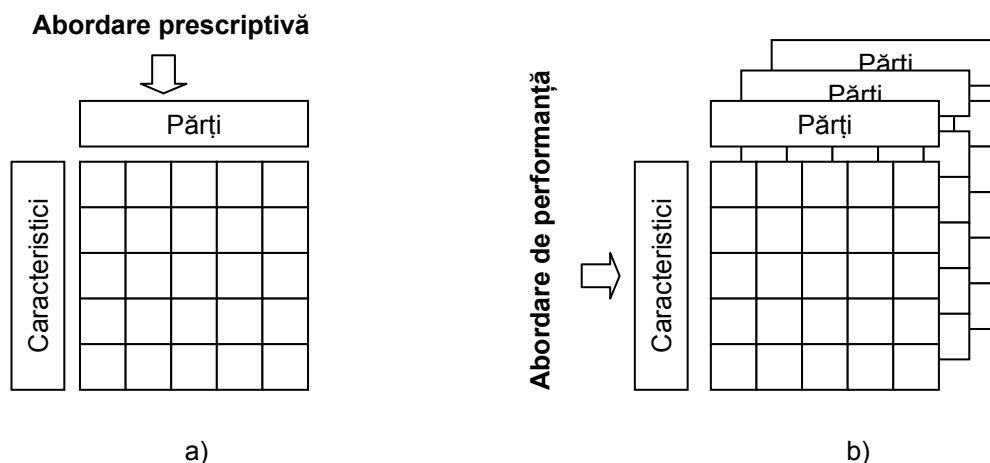
...2. Guvernele să contribuie activ la elaborarea standardelor internaționale în domeniul proiectării și producerii materialelor și elementelor, tehnicii și utilajelor de construcții. ISO (Organizația

Internațională de Standardizare) trebuie să depună eforturi pentru coordonarea formei standardelor internaționale și, pe măsura posibilităților, pentru elaborarea acestor standarde sub forma de cerințe funcționale sau de performanță, ținând cont de utilizarea diferită a standardelor în țările membre ale CEE, în ceea ce ține de proiectarea clădirilor și metodele de construcție ..."

Modernizarea standardizării internaționale în construcții trebuia să aibă loc prin sistematizarea:

- cerințelor utilizatorilor (cerințelor funcționale) pentru producția de construcții;
- parametrilor de performanță a diferitor tipuri de producție de construcții;
- metodelor de verificare a caracteristicilor de performanță a producției de construcții.

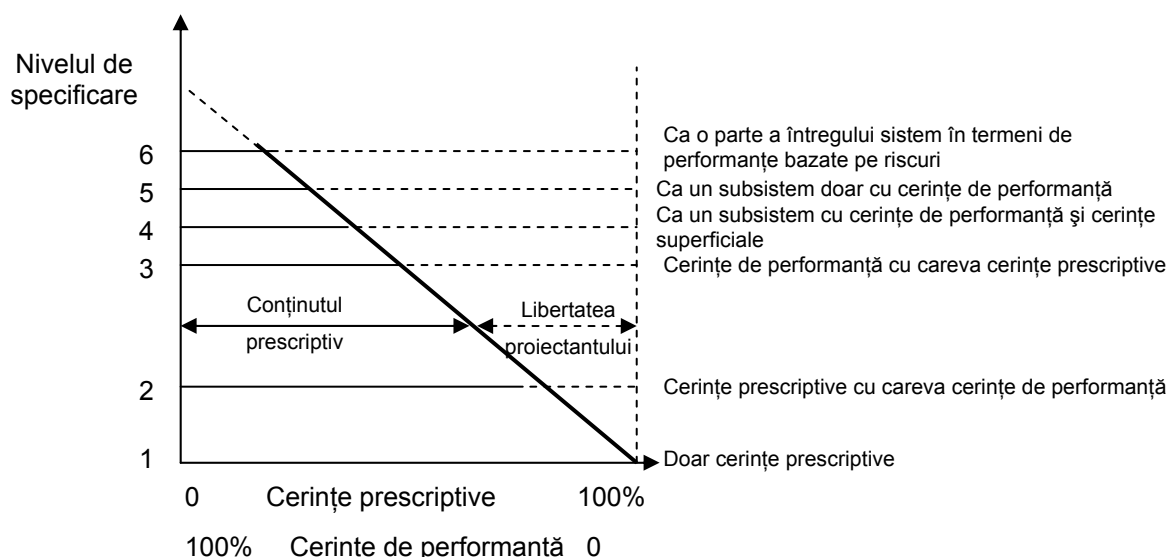
Dacă o clădire va fi privită ca o matricea de părți și caracteristici ale acestora, diferența principală dintre abordarea tradițională prescriptivă și abordarea de performanță de reglementare tehnică a construcțiilor poate fi ilustrată așa cum este prezentat în Figura 5. În cazul abordării prescriptive părțile unei clădiri sunt descrise, specificate și procurate, constituind o clădire cu un set implicit de caracteristici (Figura 5 a)). În cazul abordării de performanță caracteristicile clădirii sunt descrise și specificate și multe combinații de părți pot fi procurate pentru care va fi demonstrat că caracteristicile specificate vor fi realizate (Figura 5 b)).

Figura 5 – Matricea părților clădirii și caracteristicilor acestora: a) abordarea prescriptivă; b) abordare de performanță

În realitate, majoritatea contractelor pentru prestarea serviciilor de proiectare (în special, caietele de sarcini la aceste contracte) încheiate între proprietarii clădirilor (clienții) și organizațiile de proiectare reprezintă o combinație de specificații (cerințe) de performanță și prescriptive. Cu cât mai multe cerințe de performanță conține specificația dată, cu atât mai multă libertate au proiectanții pentru a furniza soluții sau produse alternative (Figura 6, Tabelul 5). Cu cât mai multe cerințe prescriptive conține specificația, cu atât ea este mai restrictivă. În același timp, cu cât mai multe cerințe de performanță conține specificația, cu atât mai complicat este de găsit o metodă acceptabilă universală de verificare a performanțelor.

Diferența dintre metoda de normare tehnică în construcții "prescriptivă" și "de performanță" poate fi explicată prin următorul exemplu. Să admitem că scopul normării îl constituie siguranța la incendii a clădirii. Pentru atingerea scopului respectiv, normele cu caracter prescriptiv vor stabili din care materiale se permite sau nu se permite executarea structurii de rezistență a clădirii. În același timp, normele care conțin cerințe de performanță vor stabili că structura de rezistență a clădirii trebuie să aibă suficientă rezistență la foc pentru a asigura evacuarea în condiții de siguranță a persoanelor în caz de incendiu, dar nu "prescriu" cu exactitate ce materiale pot sau nu pot fi utilizate. Așadar, dacă este posibil de demonstrat că un set concret de materiale asigură securitate în caz de incendiu, atunci aceste materiale pot fi acceptate pentru utilizare, în cazul normării prin stabilirea cerințelor de performanță.

Figura 6 – Nivelurile de specificare cu diferite combinații de cerințe de performanță și prescriptive

Tabelul 5 – Exemplu de specificație pentru o ușă

Nivel	Combinăție dintre cerințe de performanță și prescriptive	Textul specificației
1	Doar cerințe prescriptive	Furnați o ușă de tip nr. 123 de la compania "Uși fantastice"
2	Cerințe prescriptive cu careva cerințe de performanță	Furnați o ușă de lemn dreptunghiulară cu dimensiunile 1800×800×40 mm cu un sistem de închidere, capabilă să reziste o forță orizontală de 2 kN
3	Cerințe de performanță cu careva cerințe prescriptive	Furnați o ușă cu dimensiunile 1800×800 mm cu un sistem de închidere, capabilă să opună rezistență unui oaspete nechemat cu o daltă
4	Ca un subsistem cu cerințe de performanță și cerințe superficiale	Furnați un sistem de acces controlat pentru a fi instalat într-un gol în perete cu dimensiunile 1800×800, care va asigura măsuri de securitate adecvate
5	Ca un subsistem doar cu cerințe de performanță	Furnați un sistem de acces controlat care va conveni unui luptător de Sumo și care va asigura măsuri de securitate adecvate
6	Ca o parte a întregului sistem în termeni de performanțe bazate pe riscuri	Furnați așa un sistem de acces controlat pentru Ali Baba și cei 40 de hoți, încât 90% din locatari să fie satisfăcuți

Mai jos sunt prezentate avantajele și dezavantajele normelor în construcții care conțin cerințe prescriptive.

Avantajul normelor prescriptive constă în simplitatea implementării, înțelegerii și respectării lor de către antreprenori și proiectanți, efectuării de către persoanele terțe a controlului privind respectarea normelor, precum și în simplitatea asigurării respectării normelor (impunerii, constrîngerii) de către organele de conducere.

Cu toate acestea, există un număr de probleme majore legate de aplicarea normelor prescriptive și aceste probleme au sporit interes pentru dezvoltarea reglementărilor și standardelor în construcții, care stabilesc cerințe de performanță.

Deoarece normele prescriptive sunt mai puțin flexibile și mai încet reacționează la schimbarea preferințelor utilizatorilor, la schimbări tehnologice, la apariția noilor materiale de construcție, cea mai serioasă problemă a metodei prescriptive de normare constă în faptul că ea creează bariere pentru implementarea soluțiilor inovatoare în construcții. În cazul metodei prescriptive de normare și standardizare în construcții, producția de construcții cu caracteristici mai performante poate fi elaborată/executată, dar nu poate fi utilizată pînă cînd această posibilitate nu va fi permisă expres în normele și standardele în construcții. În esență, normele prescriptive "îngheată timpul" (frînează progresul tehnologic), deoarece ca și toate reglementările, modificarea lor durează mult timp.

O altă problemă a metodei prescriptive de normare constă în faptul că ea limitează optimizarea costului construcțiilor, deoarece soluții mai eficiente nu pot fi implementate pînă cînd normele nu prevăd expres posibilitatea aplicării lor.

A treia problemă se referă la comerțul internațional cu producția de construcții. Dacă fiecare din două țări care efectuează comerțul cu producția de construcții aplică propriile norme prescriptive, atunci este dificil de stabilit echivalența acestor norme și de dovedit că normativele unei țări corespund cerințelor stabilite de altă țară. Așadar, metoda prescriptivă complică stabilirea relațiilor comerciale echitabile. Recunoscînd astfel că metoda prescriptivă de elaborare a normelor și standardelor creează bariere inutile în calea comerțului, Organizația Mondială a Comerțului (OMC) în articolul 2, pct. 2.8. al Acordului privind barierele tehnice în calea comerțului a stabilit că "în toate cazurile unde va fi posibil, Membrii vor defini reglementările tehnice bazate pe prescripții referitoare la produs în funcție de proprietățile de utilizare ale produsului, mai degrabă decît pe concepția și caracteristicile sale descriptive".

Stabilirea cerințelor de performanță reprezintă în esență modul de gîndire și activitate, direcționat spre enunțarea rezultatului final și nu a metodelor de atingere a lui. Stabilirea cerințelor de performanță este direcționată spre ce o clădire sau producția de construcții trebuie să facă (ce caracteristici trebuie să aibă), și nu spre descrierea cum o clădire trebuie să fie construită. Acest concept nu este unul nou. Înregistrarea despre prima normă de construcție cunoscută se referă la vremurile Regelui Hammurabi, care guverna Babilonul în anii 1792-1750 î.e.n. Această normă constituia o cerință de performanță pentru rezistența clădirii. Prevederile Codului lui Hammurabi stipulau "Dacă un constructor construiește o casă, și o construiește bine, proprietarul va plăti doi șekeli pentru fiecare suprafață a casei. Dacă, însă, nu reușește, și casa se prăbușește, ucigîndu-l pe proprietar, constructorul va fi omorît."

Aceste prevederi nu stipulează nimic despre modalitățile și mijloacele de construcție, inclusiv și despre tipurile de materiale, dimensiunile lor, dimensiunile părților clădirii sau metodele de construcție, însă ele stabilesc clar care trebuie să fie rezultatul final: clădirea nu trebuie să prăbușească și să ucidă pe cineva.

Avantajele normelor în construcții care stabilesc cerințe de performanță au determinat dezvoltarea pe plan mondial a acestei abordări în reglementarea tehnică a construcțiilor. Mai jos sunt enumerate principale avantaje ale normelor care stabilesc cerințe de performanță.

Reglementările în construcții care conțin cerințe de performanță sunt focusate pe rezultate și nu pe mijloace de atingere a acestora. Principalul avantaj al acestei abordări constă în faptul că diferite mijloace sau metode de realizare a normelor pot fi acceptate, asigurînd atingerea rezultatului stabilit. Reglementările în construcții care conțin cerințe de performanță asigură o flexibilitate în atingerea rezultatului specific. Flexibilitatea în metodele de realizare a cerințelor promovează la agenți economici inițiativa de a căuta modalități de reducere a costurilor în respectarea normelor, astfel fiind create condiții necesare pentru inovații și progres tehnologic.

Reglementările în construcții care conțin cerințe de performanță permit lichidarea barierele tehnice în calea comerțului, inclusiv prin implementarea standardelor internaționale și europene în calitate de metode de verificare a performanțelor ("deemed to satisfy solutions").

Cu toate acestea, în cadrul analizei reglementărilor în construcții bazate pe performanță, Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) a identificat următoarele riscuri, care sunt determinate de dezavantajele abordării de performanță:

- poate cauza incertitudini în ceea ce privește nivelul acceptabil de conformitate;
- sunt utile doar în situații cînd agenții economici înțeleg mai bine decît autoritatea de reglementare potențialele cauze ale problemelor pe care reglementările sunt menite să rezolve;
- pot crea autorităților de reglementare dificultăți la monitorizarea și asigurarea (impunerea, constringerea) respectării reglementărilor.

Aceste riscuri sunt determinate de nivelul de incertitudine cauzat de flexibilitatea acordată în alegerea metodelor de conformare cu reglementările. Este cunoscut că reglementările bazate de performanțe pun în situație dezavantajoasă unele întreprinderi, în special cele mici și mijlocii, care ar prefera să aibă mai multe recomandări privind modul de respectare a cerințelor obligatorii. Pentru întreprinderile

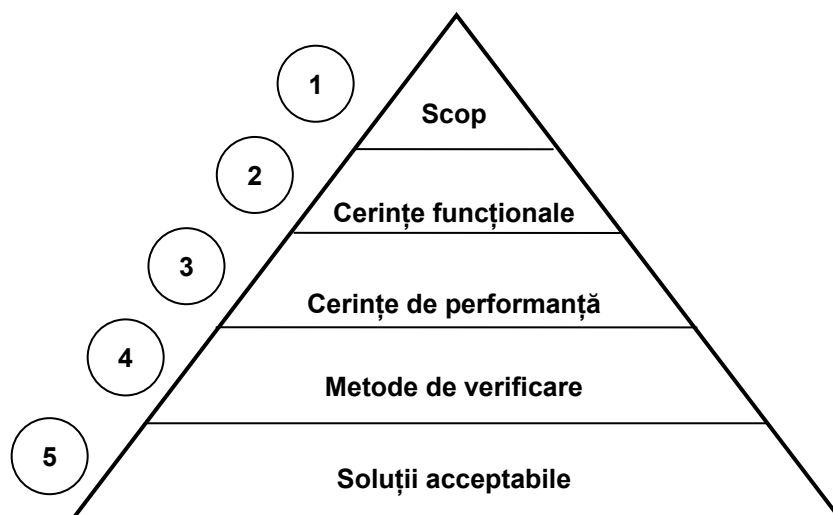
mici și mijlocii deseori este imposibil de asigurat respectarea cerințelor obligatorii prin metodele permise (încercări, testări, calcule, etc.).

Una din metodele de soluționare a problemei date de către autoritățile de reglementare este de a elabora reglementările în construcții bazate pe cerințe de performanță care ar include referințe la standarde prescriptive voluntare (așa numite "soluții acceptate", "deemed to satisfy solutions"). Aceste standarde prescriptive pot fi utilizate în mod efectiv de către întreprinderile mici și mijlocii ca exemple de respectare a cerințelor obligatorii. Conformitatea cu cerințele obligatorii poate fi obținută atât prin utilizarea soluțiilor aprobate, cât și prin utilizarea unei soluții alternative pentru care poate fi demonstrat că respectă cerințele obligatorii. Această abordare oferă reglementărilor în construcții bazate pe performanțe flexibilitate și viteză de ajustare la condițiile pieței, precum și certitudine față de standardele prescriptive pentru cei care doresc să utilizeze și în continuare această opțiune.

Ținând cont de beneficiile reglementărilor tehnice în construcții bazate pe performanțe și utilizării referințelor la standardele și documentele tehnice recunoscute ca soluții acceptate, autoritățile de reglementare trebuie să fie precaute la modul de utilizare a acestor referințe. Standardele, în special standardele voluntare, elaborate atât de organisme naționale, cât și cele internaționale, nu întotdeauna sunt elaborate cu condiția că ele vor servi drept referință (soluție acceptată) în cadrul reglementărilor. Ca rezultat, standardele voluntare pot conține aspecte care nu sunt esențiale pentru realizarea obiectivului reglementărilor care fac referință la ele. Respectiv, referințele în cadrul reglementărilor trebuie să fie făcute doar la acele părți ale standardului care reprezintă soluții minime necesare pentru respectarea obiectivului reglementărilor.

Pe plan mondial căutarea metodelor de normare mai flexibile și mai progresive se efectuează demult și în continuu. Apariția termenului "proiectare și coduri de performanță" este legată de activitățile Comitetului privind normele în construcții (NKB), care reunește țările nordice dezvoltate – Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia. Aceste țări cooperează demult în cadrul "Consiliului Nordic", unul din scopurile cooperării fiind asigurarea eficienței dezvoltării economice pentru menținerea competitivității cu alte țări europene cu climatul mai moderat și respectiv cu cheltuieli economice mai mici.

În anul 1978 în Raportul nr. 34 "Structura reglementărilor de construcții" Comitetul privind normele în construcții (NKB)³ a propus o abordare privind normarea în construcții, care permite reducerea cheltuielilor nejustificate din cauza cerințelor normative exagerate cu condiția asigurării nivelului necesar de siguranță, securitate și eficiență a clădirilor și construcțiilor. Această abordare se bazează pe determinarea ierarhiei sarcinilor social-importante în domeniul construcțiilor și metodelor de realizare a acestora și constă din cinci nivele:

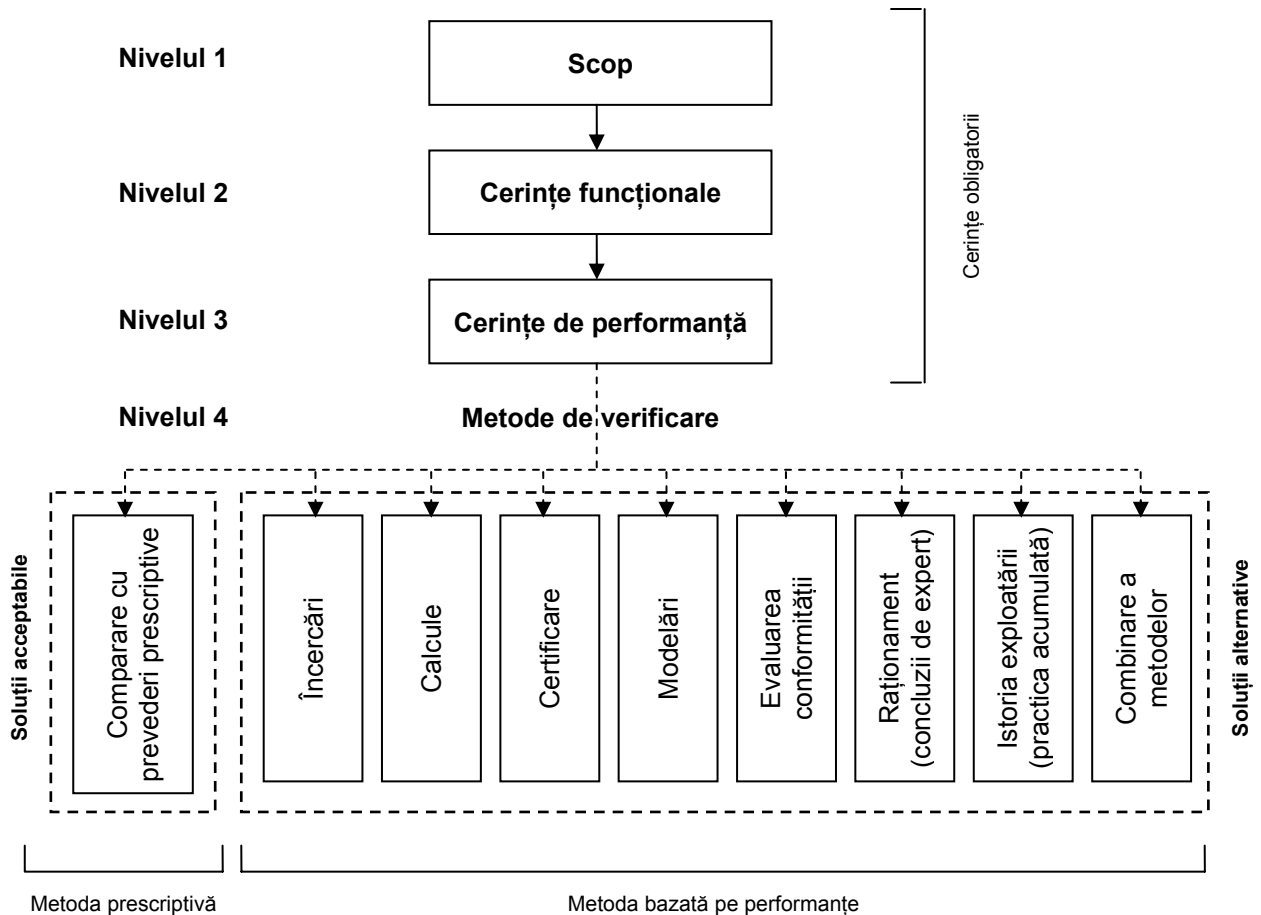
Figura 7 – Prezentarea generală a Sistemului Nordic în 5 nivele de reglementare tehnică a construcțiilor

³ "Comparison of the systems approach and the nordic model and their melded application in the development of performance based building codes and standards". David B. Hattis, Building Technology Inc. USA

În prezent, există mai multe variații ale Sistemului Nordic în 5 nivele de reglementare tehnică în construcții. Cea mai răspândită variantă este sistemul în 4 nivele, deoarece soluții acceptabile reprezintă una din metodele de verificare.

În Figura 8 este prezentat sistemul de reglementare tehnică în construcții în 4 nivele⁴, iar în Tabelul 1 este prezentată descrierea detaliată a fiecărui nivel din acest sistem.

Figura 8 – Sistemul de reglementare tehnică în construcții în 4 nivele

Tabelul 6– Descrierea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor în 4 nivele

Nivel	Descrierea cerințelor
1. Scop	La acest nivel se stabilesc obiectivele sociale generale pe care clădirile trebuie să le atingă. Aceste obiective reprezintă, de fapt, interesele principale ale societății pentru mediul construit.
2. Cerințe funcționale	<p>La acest nivel se stabilesc funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească clădirile pentru atingerea scopului specificat.</p> <p>Cerințele funcționale se bazează pe cerințele utilizatorilor pentru clădiri, reprezentând necesitățile care trebuie satisfăcute de către o clădire (a se vedea Tabelul 3).</p> <p>Cerințele funcționale sînt cerințele specifice față de clădirile sau părțile lor, care vizează un singur aspect specific sau o caracteristică de exploatare a clădirii.</p> <p>Diferite cerințe funcționale pot contribui la realizarea unuia și aceluiași scop.</p> <p>Cerințe funcționale sînt stabilite în termeni calitativi.</p>

⁴ Adaptată din "Developments in Performance-Based Building Codes and Standards". Greg C. Foliente, FOREST PRODUCTS JOURNAL Vol. 50, No. 7/8

3. Cerințe de performanță	<p>La acest nivel se stabilesc criteriile de performanță pe care clădirile trebuie să le întrunească.</p> <p>Cerințe de performanță reprezintă cerințe concrete sub forma criteriilor de performanță sau descrierii mai ample a cerințelor funcționale. În raport cu clădirile, criteriile de performanță reprezintă criterii calitative sau cantitative pe care o clădire trebuie să le întrunească în scopul realizării cerințelor ei funcționale.</p>
4. Metode de verificare	<p>Metodele de verificare reprezintă instrucțiunile sau indicațiile privind modalitatea de verificare a respectării cerințelor de performanță (conformarea cu cerințele reglementării tehnice în construcții).</p> <p>Conformitatea cu cerințele reglementării tehnice în construcții poate fi demonstrată prin diferite căi. La nivelul 4 al Figurii 4 sînt prezentate diferite metode prin care poate fi demonstrată conformitatea cu reglementarea tehnică în construcții. Beneficiarul poate alege ce metodă (metode) va folosi.</p> <p>Metodele de verificare sînt următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Comparare cu prevederile prescriptive.</i> Este o metodă de bază de verificare a conformității soluțiilor de construcții (de proiect) cu cerințele de performanță stabilite prin reglementarea tehnică în construcții. Această metodă se mai numește "soluții acceptabile" și este descrisă mai jos. — <i>Încercările.</i> Pot fi utilizate încercările de laborator (în unele cazuri și distructive) a prototipurilor componentelor și sistemelor. De asemenea, se utilizează și încercările în-situ: examinarea planurilor și testări care dovedesc corespunderea cu anumite criterii: numărul, dimensiunile, amplasamentul și alte testări nedistructive (de exemplu: verificarea conductelor la presiune); — <i>Calculule.</i> Se utilizează metodele analitice și matematice recunoscute; — <i>Certificarea.</i> Pot fi utilizate certificate eliberate de alte autorități și care confirmă că unele lucrări corespund cerințelor actelor normative. De exemplu: certificatul eliberat pentru executarea rețelelor electrice sau de gaze, eliberat de autoritatea competentă, poate dovedi că lucrările sînt executate conform reglementărilor în domeniul energiei electrice sau a gazelor și, respectiv, sînt conforme cu cerințele de performanță din reglementarea tehnică în construcții. Un alt exemplu ar putea fi Certificatul de Performanță Energetică, eliberat de un organ (specialist) competent și care confirmă că clădirea corespunde cerințelor de performanță privind economiile de energie stabilite în reglementarea tehnică în construcții; — <i>Modelările.</i> Se utilizează metodele de modelare și analiză a riscurilor recunoscute. De exemplu: se utilizează modelarea comportamentului vizitatorilor unei clădiri în caz de incendiu și se calculează timpul necesar pentru evacuarea persoanelor, ceea ce se utilizează pentru a dovedi corespunderea proiectului unei clădiri cu cerințele de performanță din reglementarea tehnică în construcții; — <i>Evaluarea conformității.</i> Pot fi aplicate scheme obligatorii sau voluntare de certificare a produselor, iar certificatul de conformitate eliberat poate dovedi respectarea unor cerințe de performanță din reglementarea tehnică în construcții; — <i>Raționamentul (concluziile expertului).</i> Pot fi aplicate proceduri prin care un expert recunoscut (certificat/autorizat) întocmește o concluzie tehnică, prin care expune viziunea sa conform căreia o clădire sau o parte a clădirii corespunde cerințelor de performanță stabilite în reglementarea tehnică în construcții. Această concluzie trebuie să fie fundamentată: pe analize, pe comparații cu cerințele standardelor, pe calcule, etc. Autoritatea responsabilă de eliberarea autorizațiilor de construire examinează aceste concluzii tehnice și adoptă o decizie finală; — <i>Istoria exploatării (practica acumulată).</i> Aplicarea unor soluții în construcții pe parcursul unei perioade îndelungate de timp poate demonstra anumite caracteristici ale acestora, care, prin urmare, pot demonstra corespunderea soluțiilor de construcții cerințelor de performanță stabilite în reglementarea tehnică în construcții. Uneori, cea mai performantă metodă de încercare nu poate garanta un rezultat tot atît de precis, precum îl garantează perioada îndelungată de exploatare. În special, acest lucru se referă la cerințe privind durabilitatea unor părți ale clădirii sau materialelor de construcții, pentru demonstrarea cărora se aplică metode de încercări accelerate; — <i>Combinarea metodelor.</i> Pot fi utilizate combinații ale metodelor descrise mai sus. <p>În general, reglementarea tehnică în construcții oferă două modalități principale de conformare cu prevederile acesteia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) aplicarea soluțiilor acceptabile 2) aplicarea soluțiilor alternative <p>Soluție acceptabilă sau metodă de verificare, sau ambele trebuie să fie utilizate pentru a respecta prevederile reglementării în construcții.</p> <p>1) Soluția acceptabilă – este soluția care trebuie să fie acceptată ca fiind în conformitate cu reglementare în construcții. Soluții acceptabile sînt soluțiile care conferă prezumpția conformității cu cerințele de performanță din reglementarea tehnică, fiind niște suplimente la reglementarea tehnică cu exemple de soluții tehnice, care satisfac cerințele de performanță stabilite în reglementare.</p> <p>Soluții acceptabile sînt elaborate sub forma unor documente tehnice (denumite în diferite țări în mod diferit: „Ghiduri tehnice”, „Documente aprobate”, „Practica de construcții acceptabilă”, „Documente de conformitate”, etc.).</p>

	<p>Aceste documente furnizează prescripții detaliate pentru proiectarea clădirilor care, dacă se respectă, asigură conformarea cu cerințele de performanță din reglementarea în construcții. Aceste documente, de regulă, se elaborează și se aprobă de autoritățile în construcții. Documentația de proiect care a fost elaborată în conformitate (în baza) acestor documente trebuie să fie acceptată de autoritățile competente (care verifică documentația de proiect și/sau eliberează autorizații de construire) ca fiind în conformitate cu cerințele de performanță din reglementarea în construcții. În practică, există câte un document cu soluții acceptabile pentru fiecare cerință de performanță stabilită în reglementarea în construcții.</p> <p>Cu alte cuvinte, soluțiile acceptabile sînt instrucțiunile care demonstrează pas cu pas cum pot fi respectate cerințele de performanță din reglementarea în construcții.</p> <p>Fiecare Document tehnic conține cel puțin o metodă de verificare sau o soluție acceptabilă. Unele Documente tehnice conțin mai multe metode de verificare sau soluții acceptabile.</p> <p>În calitate de metodă de verificare poate servi, de asemenea, un standard național. De regulă, în documentele tehnice se fac referințe la standarde care pot servi drept o metodă de verificare. De exemplu, cerințele de performanță privind accesibilitatea clădirilor pentru persoanele cu dizabilități stabilite în reglementarea tehnică în construcții pot fi respectate prin aplicarea standardului național respectiv (pentru accesibilitatea clădirilor pentru persoanele cu dizabilități).</p> <p>2) Soluția alternativă. O soluție alternativă reprezintă o soluție de construcții (de proiect) pentru întreaga clădire sau o parte a acesteia care corespunde unei sau mai multor cerințe de performanță din reglementarea tehnică în construcții, dar nu corespunde soluțiilor acceptabile stabilite în documentele tehnice. Soluția alternativă poate prevedea utilizarea unui material, unui element sau a unei metode de construcții care diferă parțial sau total de acele descrise în Documentele tehnice, sau chiar un design sau o metodă de construcții semnificativ diferită.</p> <p>Soluții alternative pot fi utilizate din următoarele cauze:</p> <ul style="list-style-type: none"> — poate să nu existe un Document tehnic (soluție acceptabilă) pentru soluția de construcții preconizată; — clădirea poate să nu cadă sub incidența prevederilor Documentelor tehnice; — clădirea poate fi proiectată cu aplicarea soluțiilor neobișnuite (neordinare); — materiale și metode de construcții noi pot apărea pe piață; — soluțiile ingineresti specifice pot asigura nivel de siguranță și confort mai înalt. <p>Pentru aplicarea soluțiilor alternative, legislația în construcții stabilește o procedură concretă, în care autoritatea responsabilă de eliberarea autorizațiilor de construire adoptă decizia finală, dacă aceste soluții pot fi aplicate în cadrul proiectului dat.</p>
--	--

În majoritatea țărilor dezvoltate sistemul de normare tehnică a construcțiilor este bazat pe abordarea de performanță (analiza comparativă a sistemelor este prezentată în pct. 2.3.1).

În Tabelul 7 este prezentat un exemplu de formulare a cerințelor funcționale pentru clădirile și construcțiile în Marea Britanie.

Tabelul 7 – Exemplu de formulare a cerințelor funcționale pentru clădiri și construcții în Marea Britanie

Cerința	Limitele de aplicare
Partea L "Conservarea combustibilului și a energiei"	
<p>L1. Trebuie să fie aplicate măsuri rezonabile pentru conservarea combustibilului și a energiei în clădiri prin:</p> <p>(a) limitarea pierderilor de căldură prin structurile clădirii;</p> <p>(b) controlul funcționării sistemelor de încălzire a spațiilor și de furnizare a apei calde;</p> <p>(c) limitarea pierderilor de căldură de la rezervoarele de acumulare a apei calde și rețelele de distribuție a apei calde;</p> <p>(d) limitarea pierderilor de căldură de la canalele de distribuție a aerului cald pentru încălzire.</p> <p>(e) instalarea în clădiri a sistemelor de iluminat artificial care trebuie să fie proiectate și executate astfel încât să nu utilizeze mai multă energie, decît este rezonabil în circumstanțele respective și prin stabilirea cerințelor rezonabile pentru controlul acestor sisteme.</p>	<p>Cerințele L 1 (a), (b), (c) și (d) se aplică doar:</p> <p>(a) locuințelor;</p> <p>(b) altor tipuri de clădiri suprafața cărora depășește 30 m².</p> <p>Cerința L1 (e) se aplică doar pentru clădirile în care o suprafață mai mare de 100 m² urmează a fi iluminată artificial și nu se aplică locuințelor.</p>

Cercetările științifico-practice privind dezvoltarea și aplicarea cerințelor de performanță în reglementările tehnice în construcții au avut loc și în cadrul Organizației Internaționale de

Standardizare. În cadrul ISO activitățile respective au fost încredințate Comitetului Tehnic 59 "Construcția clădirilor", care în decursul anilor optzeci a elaborat un număr de standarde fundamentale, care au căpătat o denumire comună "Standarde de performanță în construcții" și a început elaborarea standardelor cu cerințele de performanță pentru obiecte concrete (în principal, pentru părțile structurale ale clădirilor și elementele acestora), precum și a standardelor pentru metodele de stabilire a cerințelor de performanță pentru aceste obiecte. Documentele fundamentale ale sistemului, în special standardele ISO 6241:1984 "Standarde de performanță în clădiri. Principii de elaborare și factori de luat în considerare" și ISO 7162:1992 "Standarde de performanță în clădiri. Conținutul și modul de prezentare al standardelor pentru evaluarea performanțelor", au jucat și continue să joace un rol semnificativ în dezvoltarea standardizării cerințelor de performanță și asigurării normative a certificării în construcții atât pe plan mondial, cât și în cadrul lucrărilor de standardizare din diferite țări.

Reglementările în construcții bazate pe cerințe de performanță din țările dezvoltate sunt elaborate în temeiul cerințelor utilizatorilor pentru clădiri, care sunt formulate în standardul internațional ISO 6241:1984 "Standarde de performanță în clădiri – Principii de elaborare și factori de luat în considerare". Aceste cerințe sunt prezentate în Tabelul 8.

Tabelul 8 – Cerințe ale utilizatorilor pentru clădiri

Categoria	Exemple
1. Cerințe de stabilitate	Rezistență mecanică la acțiuni statice și dinamice, izolate sau în combinație Rezistență la șocuri, manevre brutale, abuz de utilizare, acțiuni accidentale Efecte ale acțiunilor repetate (oboseală)
2. Cerințe de siguranță la foc	Risc de izbucnire și de propagare a unui incendiu Efectele fiziologice ale fumului și căldurii Timp de alertare (detectare și sisteme de alertă) Timp de evacuare (căi de evacuare) Timp de supraviețuire (compartimente)
3. Cerințe de siguranță în utilizare	Securitatea la agenți de agresiune (protecție împotriva exploziilor, arsurilor, opririlor bruște, mecanismelor în mișcare, electrocutării, contaminării radioactive, inspirării sau contactului cu produse toxice, infecțiilor) Securitatea circulației (limitarea alunecării pe pardoseli, trecere liberă, prezența balustradelor etc.) Securitatea la intruziuni umane și animale
4. Cerințe de etanșeitate	Etanșeitate la apă (ploaie, apa din subsol, apa de distribuție, apa uzată etc.) Etanșeitate la aer și la gaze Etanșeitate la zăpadă și la praf
5. Cerințe higrotermice	Limitarea temperaturii aerului, a radiației pereților, a vitezei aerului, a umidității relative (variația în spațiu și timp, reglarea) Limitarea condensului
6. Cerințe de puritate a aerului	Ventilația Limitare a mirosurilor
7. Cerințe acustice	Limitarea zgomotului exterior și interior (continuu sau intermitent) Inteligibilitate a sunetelor Durata de reverberație
8. Cerințe vizuale	Iluminatul natural și artificial (iluminare, orbire, contrast și stabilitatea luminanței) Insolare Posibilitate de obturare a luminilor Aspectul spațiilor și pereților (culoare, textură, regularitate, planeitate, verticalitate, perpendicularitate etc.) Contactul vizual în interiorul spațiilor și cu exteriorul (bariere pentru intimitate, absența deformației optice)
9. Cerințe tactile	Rugozitatea, uscăciunea, căldura de contact, suplețea suprafețelor Limitarea descărcărilor de electricitate statică
10. Cerințe dinamice	Limitarea accelerațiilor și vibrațiilor (tranzitorii și continue) suportate de corp Confortul pietonilor sub efectul vântului Confortul deplasării (panta rampelor pietonale, balansul scărilor) Confortul manevrărilor (jocul ușilor, ferestrelor, al comenzilor de la echipamente etc.)
11. Cerințe de igienă	Posibilitățile de îngrijire corporală și de curățenie Alimentarea cu apă potabilă Posibilitățile de realizare a curățeniei Eliminarea fumului, materialelor și apelor uzate Limitarea emisiilor de substanțe contaminante
12. Cerințe de adaptare a spațiilor la utilizare	Numărul, dimensiunile, geometria, subîmpărțirea și legăturile între spații Echiparea spațiilor Posibilitatea de mobilare, flexibilitate
13. Cerințe de durabilitate	Mentținerea performanțelor pe timpul duratei de viață prevăzută, în condiții de întreținere normală
14. Cerințe de economie	Cheltuielile de investiție, de funcționare și de întreținere Cheltuielile de demolare

2.3 Experiința mondială privind reglementarea tehnică a construcțiilor: aspecte practice

2.3.1 Analiza comparativă a organizării și formulării reglementărilor tehnice în construcții în țările europene

În fiecare țară europeană există un sistem de reglementare în construcții care cuprinde reglementările în construcții și sistemul de control în construcții. Reglementările în construcții stabilesc cerințe minime de calitate pentru a asigura că clădirile corespund cerințelor de siguranță, sănătate, eficiență energetică și accesibilitate pentru fiecare care locuiește sau lucrează în ele sau în jurul lor. Controlul în construcții are drept scop garantarea aplicării și respectării acestor cerințe minime.

Scopul și subiectele cuprinse de reglementările în construcții sînt identice în țările Uniunii Europene. Cu toate acestea, există multe diferențe între reglementările în construcții ale acestor țări în ceea ce privește: autorul reglementărilor în construcții, modul de organizare și formulare a reglementărilor în construcții, rolul standardelor naționale, aplicabilitatea reglementărilor în construcții clădirilor existente.

În acest capitol se va analiza reglementările tehnice în țările UE. În acest capitol vor fi abordate trei chestiuni majore: Care sînt principalele asemănări și deosebiri? Care sînt principalele tipuri de organizare și formulare a reglementărilor tehnice în construcții? Care sînt principalele tendințe și evoluții?

2.3.1.1 Cadru de reglementare

În aproape toate țările UE există cîte un act legislativ privind domeniul construcțiilor care stabilește cadrul normativ pentru conținutul și implementarea reglementărilor în construcții (Tabelul 6). Legea privind construcțiile de regulă cuprinde: cerințe principale pentru lucrările de construcții; procedurile pentru proiectare, construire și executarea lucrărilor de construcții; competențele autorităților centrale și locale; sarcinile și responsabilitățile persoanelor care participă în procesul de construcție. Totuși, există unele excepții:

- 1) În Austria nu există un act legislativ privind domeniul construcțiilor aprobat la nivel central.
- 2) În Belgia, Franța și Portugalia nu există un act legislativ național care vizează reglementările tehnice în construcții.

În unele țări ale UE legea privind construcțiile este comasată cu legea privind urbanismul, stabilind totodată principalele scopuri și reguli pentru utilizarea terenurilor și planificare spațială (de exemplu Bulgaria, Cehia, Finlanda, Germania și Suedia).

Tabelul 9 – Există o singură lege care stabilește cadrul legal în domeniul construcțiilor?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie	
Da			■	■	■	■	■	■		■		■	■	■	■	■		■	■	■		■		■	■	■	■	■
Nu	■	■							■												■							
Informații lipsesc										■							■					■						

2.3.1.2 Responsabilități

În jumătate dintre țările UE, reglementările tehnice în construcții se aprobă de către autoritățile federale sau naționale (centrale) și nu există reglementări regionale sau locale (Tabelul 10). În aceste țări reglementările tehnice în construcții sînt uniforme (identice) pe întreg teritoriul țării. Din cauza structurii administrative sau a tradițiilor legislative specifice celorlalte țări ale UE, responsabilitatea pentru aprobarea reglementărilor tehnice în construcții este divizată în mod diferențiat. Următoarea distribuție a responsabilităților există:

- 1) Autoritățile centrale aprobă modelul reglementărilor tehnice în construcții care este adoptat de către autoritățile regionale (de ex. Germania).
- 2) Autoritățile regionale aprobă reglementări tehnice în construcții cu cerințe funcționale și fac referințe la ghiduri pentru cerințe tehnice elaborate la nivel central (de ex. Austria).
- 3) Autoritățile centrale, regionale și locale aprobă diferite cerințe pentru diferite tipuri de clădiri (de ex. Belgia).
- 4) Autoritățile centrale aprobă reglementări tehnice în construcții pentru unele cerințe (de ex. performanța energetică a clădirilor), iar autoritățile locale aprobă reglementări tehnice în construcții pentru diferite cerințe (de ex. Luxemburg).
- 5) Autoritățile centrale aprobă reglementări tehnice în construcții, iar autoritățile regionale și locale aprobă reglementări tehnice în construcții adiționale subordonate celor naționale (de ex. Italia).
- 6) Autoritățile naționale aprobă reglementări tehnice în construcții, iar autoritățile regionale aprobă reglementări tehnice în construcții subordonate celor naționale (de ex. Slovacia, Spania).
- 7) Autoritățile naționale aprobă reglementări tehnice în construcții, iar autoritățile locale aprobă reglementări tehnice în construcții subordonate celor naționale (de ex. Finlanda, Letonia, Lituania, Portugalia).
- 8) Autoritățile regionale aprobă reglementări tehnice în construcții (de ex. Marea Britanie).

Reglementările tehnice în construcții aprobate de autoritățile locale dintr-o țară, de regulă, sînt similare chiar dacă nu există un model. Reglementările tehnice în construcții subordonate (regionale, locale) trebuie să fie conforme cu cerințele stabilite la un nivel mai înalt (central, național) și, de regulă, stabilesc cerințe adiționale sau mai restrictive.

Tabelul 10 – Cine stabilește reglementări tehnice în construcții?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie	
AC	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
AR	■	■							■					■									■		■		■	
AL		■						■						■	■	■	■					■						
Informații lipsesc											■	■																
NOTE AP – autorități centrale AR – autorități regionale AL – autorități locale																												

2.3.1.3 Organizare

Nu există o abordare dominantă (comună) pentru organizarea reglementărilor tehnice în construcții în țările UE (Tabelul 11). Există trei tipuri principale de organizare a reglementărilor tehnice:

- 1) Un singur document principal stabilește cerințe tehnice și reglementările secundare pot complementa careva subiecte din documentul principal cu careva detalii tehnice.
- 2) Reglementări tehnice în construcții sînt stabilite într-un grup de documente coordonate, de regulă organizat după tipul de cerințe și pentru unele cerințe se face diferențiere pentru diferite tipuri de clădiri.
- 3) Acte normative separate conțin reglementări tehnice în construcții pentru cerințe specifice și/sau pentru tipuri specifice de clădiri.

În Anglia și Wales cerințe funcționale sînt stabilite într-un document, dar soluții acceptabile ("deemed to satisfy solutions") sînt organizate într-un grup coordonat de documente. În Austria, fiecare autoritate regională stabilește cerințe funcționale într-un singur document, care face referințe la un grup de documente cu cerințe tehnice stabilite la nivel central.

Avînd în vedere complexitatea reglementărilor tehnice în construcții stabilite în diferite documente, în unele țări au fost adoptate diferite soluții pentru a ajuta identificarea cerințelor aplicabile:

1) În Franța, reglementările care se referă la un subiect distinct sînt comasate în coduri. Codurile conțin toate reglementările, amendamentele sau modificările, jurisprudența etc., dar nu tot conținutul acestor documente. Textele principale vor fi găsite în coduri, dar nu toate detaliile tehnice. Codurile sînt reînnoite prin modificări la diferite legi separate, hotărîri și ordine de implementare.

2) În Portugalia, conform legii, un ordin ministerial poate fi publicat în fiecare an cu o listă de prevederi legale care trebuie să fie respectate în cazul proiectării și executării construcțiilor.

3) În Slovenia, a fost elaborată de către autoritățile centrale o aplicație web pentru a ajuta identificarea cerințelor relevante.

În ultimii 10-15 ani, evoluțiile în organizarea reglementărilor tehnice în construcții au fost îndreptate spre centralizarea reglementărilor tehnice în construcții într-un număr mai mic de acte normative (Tabelul 12). Această reducere a avut drept scop principal simplificarea reglementărilor tehnice în construcții. Cu toate acestea, în unele țări a avut loc descentralizare din cauza aprobării noilor reglementări pentru cerințe sau tipuri de clădiri care anterior nu au fost acoperite și aprobării reglementărilor tehnice în construcții de către autoritățile regionale și locale. În multe țări nu au avut loc careva schimbări în acest sens.

Tabelul 11 – Cum sînt organizate reglementările tehnice în construcții?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Un document	☐			☒		☒		☒									☒		☒						☒	☒	☒
Set de documente	☒				☒				☒				☒		☒												☐
Documente separate		☒	☒				☒		☒					☒				☒				☒	☒	☒			
Informații lipsesc											☒	☒				☒				☒							

Tabelul 12 – Care au fost evoluțiile în organizarea reglementărilor tehnice în construcții în ultimii 10-15 ani?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Centralizare	☒			☒	☒	☒	☒			☒				☒	☒				☒						☒		
Descentralizare		☒	☒															☒			☒						
Nici o evoluție								☒					☒			☒				☒		☒		☒		☒	☒
Informații lipsesc							☒				☒	☒											☒				

2.3.1.4 Formulare

Formularea cerințelor în reglementările tehnice în construcții poate fi clasificată în trei categorii:

- 1) Cerințe funcționale – cerințe definesc obiective principale, dar nu există nici o metodă de verificare, nici un nivel de performanță și nici o referință la soluții sau materiale.
- 2) Cerințe de performanță – cerințe exprimă nivelul de performanță în termeni cantitativi și definesc metode de verificare.
- 3) Cerințe prescriptive – cerințe care stabilesc o soluție specifică pentru proiectare sau construire.

În majoritatea țărilor UE există o inconsistență în formularea cerințelor tehnice pentru subiecte diferite. Formularea cerințelor este în principal bazată pe performanțe combinată cu cerințe funcționale sau prescriptive (Tabelul 13). Există următoarele situații:

- 1) Reglementările tehnice în construcții sînt exprimate doar prin cerințe funcționale (de ex. Anglia și Wales).
- 2) Reglementările tehnice în construcții utilizează cerințe de performanță, cu excepția acelor cerințe care sînt prescriptive (de ex. Cehia, Danemarca, Germania, Finlanda, Irlanda, Olanda, România, Spania și Suedia). Cerințele cu formulări prescriptive, de regulă, se referă la dimensiuni (de ex. înălțimi, distanțe, aria încăperilor).
- 3) Reglementările tehnice în construcții utilizează formulări care combină cerințe de performanță cu cerințe prescriptive. Reglementările tehnice recente conțin cerințe de performanță, însă există alte reglementări care încă utilizează cerințele prescriptive (de ex. Austria, Belgia, Bulgaria, Franța, Italia, Letonia și Portugalia).
- 4) Reglementările tehnice în construcții sînt, în principiu, prescriptive, dar unele reglementări noi (de ex. performanța energetică a clădirilor) utilizează cerințe de performanță (de ex. Cipru, Luxemburg și Malta).
- 5) Reglementările tehnice în construcții includ cerințe funcționale, de performanță și prescriptive pentru diferite subiecte (de ex. Lituania și Slovenia).

În Austria, autoritățile regionale stabilesc cerințe care sînt doar funcționale. Ulterior, cerințele tehnice se stabilesc în ghiduri elaborate la nivel central. Aceste cerințe tehnice sînt formulate predominant sub forma cerințelor prescriptive, dar sînt și cerințe de performanță.

Tabelul 13 – Cum sînt formulate reglementările tehnice în construcții?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Funcționale	☐															☒								☒			☒
De performanță	☒	☒	☒	☐	☒	☒		☒	☒	☒			☒	☒	☒	☒	☐	☐	☒		☒			☒	☒	☒	
Prescriptive	☒	☒	☒	☒					☒					☒	☒	☒	☒	☒			☒			☒			
Informații lipsesc							☒				☒	☒								☒							

În majoritatea țărilor UE nu există documente oficiale cu soluții acceptabile ("deemed to satisfy solutions") (Tabelul 14). Cu toate acestea, există următoarele excepții:

- 1) În Cehia, Franța, Slovacia, Slovenia, Anglia și Wales există documente oficiale care furnizează recomandări pentru aplicarea reglementărilor tehnice în construcții. În aceste documente se stabilesc cerințe, se face analiză la principalele probleme și se descriu strategii care pot fi utilizate pentru a se conforma cu cerințele. Cu toate acestea, pot exista și căi alternative de respectare a reglementărilor tehnice în construcții, de aceea în aceste documente nu este stabilită nici o obligație de aplicare a soluțiilor stipulate în aceste documente. În Anglia și Wales documentele aprobate (documente oficiale cu soluții acceptabile – "deemed to satisfy solutions") sînt relevante și utile, deoarece reglementările tehnice în construcții conțin doar cerințe funcționale. De fapt, dacă se preferă respectarea cerințelor

relevante din reglementările tehnice în construcții într-un alt mod, decât cel stabilit în documentele aprobate, atunci trebuie să fie demonstrat că soluția alternativă corespunde cerințelor funcționale din reglementările tehnice în construcții.

2) În Danemarca, Finlanda și Suedia reglementările tehnice în construcții conțin cerințe de performanță obligatorii și recomandări pentru respectarea lor. Recomandările nu sînt obligatorii și pot conține: exemple de prevederi care întrunesc cerințele obligatorii; schițe, explicații și comentarii care facilitează interpretarea cerințelor obligatorii; și referințe la standarde, instrucțiuni și alte materiale care furnizează informații mai detaliate.

3) În Spania există documente tehnice recunoscute de către autorități, care nu sînt obligatorii, dar conțin informații adiționale la reglementările tehnice în construcții. Aceste documente includ: recomandări tehnice pentru proiectare, proceduri pentru cuantificare, mentenanță și conservare; metode de evaluare și programe de calculator; comentarii privind aplicarea Codului în construcții; și alte documente care ajută la aplicarea Codului în construcții.

În ultimii 10-15 ani a existat un trend general spre stabilirea cerințelor de performanță în majoritatea țărilor UE (Tabelul 15). Doar în Marea Britanie a avut loc tendința de consolidare a cerințelor funcționale. În unele țări nu au avut loc careva schimbări.

Tabelul 14 – Există documente oficiale cu soluții acceptabile ("deemed to satisfy solutions")?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Da					■	□		□	■																□	□	■
Nu	■	■	■	■			■			■				■	■		■	■	■	■	■	■					
Informații lipsesc										■	■	■				■											

Tabelul 15 – Care au fost tendințe în organizarea reglementărilor tehnice în construcții în ultimii 10-15 ani?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Mai mult funcționale																											■
Mai mult de performanță	■	■	■	■		■		■	■					■	■				■	■	■		■	■		■	
Nici o schimbare										■						■	■	■				■					
Informații lipsesc					■		■				■	■	■												■		

2.3.1.5 Subiecte incluse în reglementările tehnice în construcții

În majoritatea țărilor UE toate cerințele principale sînt incluse în reglementările tehnice în construcții (Tabelul 16). Cerințele pentru clădiri și terenuri, de obicei, sînt stabilite sau complementate la nivel local. Cerințele privind securitatea, sănătatea, utilitatea (de ex. dimensiunile camerelor, înălțimea tavanului, accesibilitatea, numărul de dușuri/closete) și conservarea energiei, în principal, sînt stabilite la nivel central. Unele țări nu au cerințe privind protecția mediului înconjurător.

Tabelul 16 – Care subiecte sînt incluse în reglementările tehnice în construcții?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Clădire și teren	C	L	C	C	C	C	C	L	L	R	X	X	-	L	L	C	L	C	L	C	C	L	X	X	X	L	L
Securitate	C	C	C	C	C	C	C	C	C	R	X	X	C	C	C	C	L	X	C	C	C	C	X	C	X	C	C
Sănătate	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	X	X	C	C	C	C	L	C	C	C	C	C	X	C	X	C	C
Utilitate	C	R	C	C	C	C	C	C	C	C	X	X	C	C	C	C	L	C	C	C	C	C	X	C	X	C	C
Conservarea energiei	C	R	C	C	C	C	C	C	C	C	X	X	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	X	C	X	C	C
Protecția mediului înconjurător	C	L	C	-	C	-	C	C	C	C	X	X	C	L	C	C	-	-	-	C	-	-	X	C	X	C	C
NOTE C – nivel central R – nivel regional L – nivel local X – informații lipsesc - nu sînt incluse																											

2.3.1.6 Standarde

În majoritatea țărilor UE reglementările tehnice în construcții includ referințe directe la standardele specifice (Tabelul 17). Dacă referințele sînt stabilite în cadrul cerințelor obligatorii, atunci standardele devin obligatorii. În unele țări există doar o referință generală în cadrul reglementărilor tehnice în construcții, care definește semnificația (rolul) standardelor. În majoritatea țărilor UE standardele sînt accesibile pentru toți, dar ele nu sînt gratuite. Doar în Germania și Letonia o parte din standarde sînt accesibile fără plată.

Tabelul 17 – În ce mod se fac referințe la standarde naționale?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie	
Referință generală				■	■		■	■					■							■			■					
Referință directă	■	■	■			■			■	■				■	■				■		■			■		■	■	
Informații lipsesc											■	■				■	■	■				■			■			

2.3.1.7 Reglementări pentru clădirile existente

În mai mult de jumătate din țările UE nu există reglementări tehnice în construcții specifice pentru clădirile existente (Tabelul 18). În cazul în care există reglementări tehnice în construcții pentru clădirile existente, acestea, de regulă, se aplică în scopuri particulare (de ex. reconversia zonelor urbane ilegale) sau vizează cerințele specifice (de ex. modernizarea utilajelor tehnice).

Lucrările de construcții la clădirile existente sînt tratate diferit în cadrul reglementărilor tehnice în construcții generale în țările UE. Există două abordări principale:

1) Reglementările tehnice în construcții generale se aplică la toate lucrările de construcții, dar pentru clădirile existente este posibilă derogarea de la cerințe (de ex. Austria, Cipru, Franța, Letonia și Olanda).

2) Reglementările tehnice în construcții generale se aplică clădirilor noi (de ex. Irlanda, Portugalia, Slovenia, Anglia și Wales) și pentru reconstrucția, extinderea, renovarea majoră sau schimbarea destinației la clădirile existente. Renovările minore și lucrările de mentenanță (întreținerea tehnică), de regulă, nu trebuie să fie conforme cu reglementările tehnice în construcții stabilite pentru clădirile noi. În aceste situații nu este necesară îmbunătățirea caracteristicilor clădirilor, doar inadmisibilitatea diminuării acestora.

Reglementările tehnice în construcții generale în unele țări ale UE includ specificații care se aplică în mod special clădirilor existente (de ex. Belgia, Danemarca, Franța, Luxemburg, Malta, Olanda, Portugalia și Suedia). Aceste specificații, de regulă, reprezintă prevederi mai puțin restrictive. Reglementările tehnice în construcții în cazul clădirilor existente pot fi utilizate în mod pasiv sau activ. În mod pasiv, în cazul în care clădirea trebuie să corespundă cerințelor stabilite pentru executarea lucrărilor de construcții (de ex. în cazul reparațiilor capitale, modernizărilor, etc.). În mod activ, în cazul în care autoritățile pot cere proprietarilor să efectueze îmbunătățiri la clădirile existente când caracteristicile acestora nu corespund reglementărilor în construcții.

Tabelul 18 – Există reglementări tehnice în construcții specifice pentru clădiri existente?

	Austria	Belgia	Bulgaria	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Marea Britanie
Da				■				■			■			■	■		■				■	■		■		□	
Nu	■	■	■		■	■	■		■	■							■		■	■							■
Informații lipsesc											■	■				■							■	■			

2.3.2 Exemple ale sistemelor de reglementare tehnică a construcțiilor în țările dezvoltate

2.3.2.1 Marea Britanie

În Marea Britanie sistemul de reglementare tehnică a fost reformat în anul 1984, prin elaborarea și aprobarea Legii privind construcțiile (Building Act). Prin această lege s-a instituit sistemul de reglementare tehnică a construcțiilor bine ierarhizat. În Figura 9 este prezentată structura ierarhică a actelor legislative și normative care reglementează proiectarea și construirea clădirilor⁵.

Legea privind construcțiile (Building act) – stabilește norme legale pentru activitățile în domeniul construcțiilor, statutul Normelor în construcții și a Documentelor aprobate, stabilește detaliat domeniile acoperite de Normele în construcții și Documentele aprobate, împuternicirile autorității în construcții privind elaborarea și aprobarea Normelor în construcții și a Documentelor aprobate, etc.

Normele în construcții (Building regulations) – sînt acte normative obligatorii care stabilesc standarde minime de performanță pentru proiectarea și construirea clădirilor. Normele sînt complementate de alte documente care ghidează (explică) modurile de realizare a cerințelor de performanță stabilite prin norme. De asemenea, Normele în construcții vizează și așa aspecte, precum sînt securitatea și sănătatea lucrătorilor pe șantier, efectuarea lucrărilor la înălțime mare, etc.

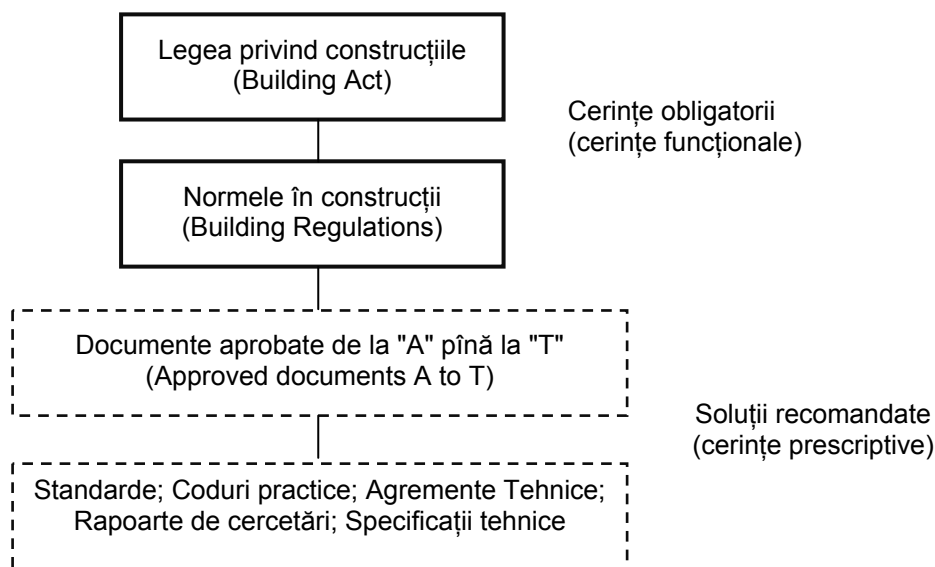
Documentele aprobate (Approved documents) – sînt publicații care nu reprezintă acte normative și care "susțin" Normele în construcții. Documentele aprobate sînt elaborate de către Oficiul Viceprim-ministrului și aprobate de către Secretarul de stat. Documentele aprobate sunt elaborate pentru a furniza recomandări practice pentru realizarea cerințelor de performanță stabilite în Normele în construcții. Documentele aprobate nu sînt obligatorii, dar în cazul unor dispute/conflicte ele se

⁵Building Construction Handbook – 8th Edition – Roy Chudley & Roger Greeno

utilizează pentru a demonstra conformitatea cu Normele în construcții. În cazul în care alte soluții sînt utilizate pentru a îndeplini cerințele Normelor în construcții, sarcina de a demonstra conformitatea acestora revine beneficiarului (sau proiectantului).

Standardele – sînt publicații aprobate de către Institutul de Standardizare din Marea Britanie și care stabilesc standarde minime recomandate pentru materiale, elemente, proiectare și construire. În general, standardele sînt voluntare, dar în unele cazuri Normele în construcții fac referințe directe la standarde concrete și astfel acceptă că prin aplicarea acestor standarde se îndeplinesc cerințele normelor.

Coduri practice, acorduri tehnice, rapoarte de cercetări, specificații tehnice – sînt documente emise de diferite organisme și organizații: instituții de cercetări; asociații profesionale; producători de materiale de construcții; organisme de certificare, etc. Aceste documente nu reprezintă acte normative, sînt voluntare și pot fi utilizate în același mod ca și standarde.

Figura 9 – Structura ierarhică a sistemului de reglementare tehnică în Marea Britanie

În Tabelul 19 sînt prezentate domeniile acoperite de Documente aprobate.

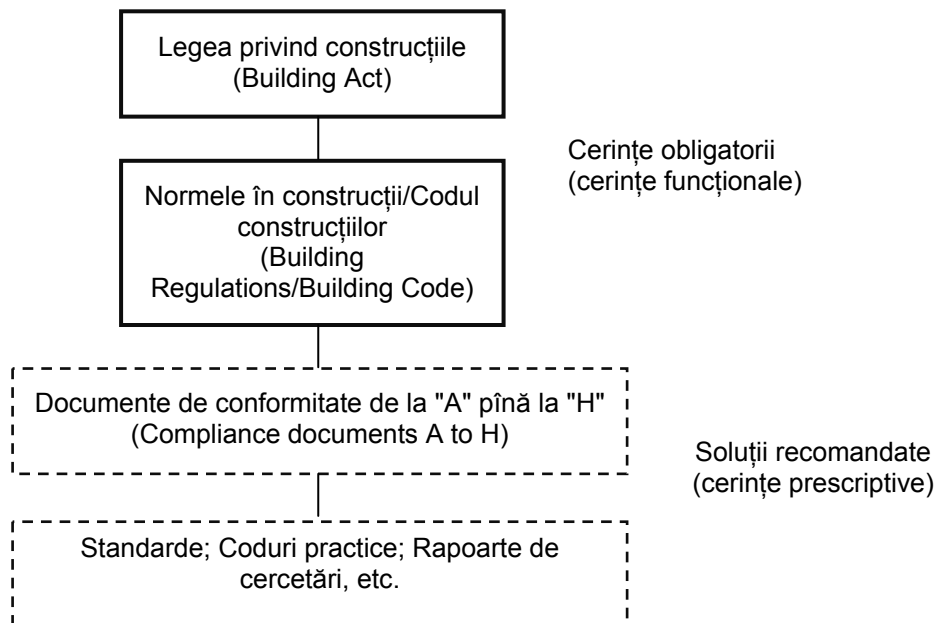
Tabelul 19 – Structura Documentelor aprobate din Marea Britanie

	Grupa	Denumirea
Document aprobat	A	Structuri
	B	Securitate la incendiu
	C	Pregătirea terenului și rezistență la contaminanți și umiditate
	D	Substanțe toxice
	E	Protecție împotriva zgomotului
	F	Ventilare
	G	Igienă
	H	Canalizare și evacuare a deșeurilor
	J	Instalații de ardere și sisteme de stocare a combustibilului
	K	Protecție contra căderilor, alunecărilor și loviturilor
	L	Conservarea combustibilului și energiei
	M	Accesibilitatea clădirilor
	N	Geamuri – siguranță contra loviturilor, deschidere și curățare

	P	Securitatea sistemelor electrice
	Q	Instalații de comunicații electronice *
	S	Sisteme de securitate *
	T	Sisteme de telecomunicații *
* în curs de elaborare		

2.3.2.2 Noua Zeelandă

În Noua Zeelandă sistemul de reglementare tehnică a construcțiilor este constituit și reglementat prin Legea privind construcțiile (Building Act) din 2004. Prin această lege s-a instituit sistemul de reglementare tehnică a construcțiilor bine ierarhizat. În Figura 10 este prezentată structura ierarhică a actelor legislative și normative care reglementează proiectarea și construirea clădirilor.

Figura 10 – Structura ierarhică a sistemului de reglementare tehnică în Noua Zeelandă

Legea privind construcțiile (Building act) – stabilește norme legale pentru activitățile în domeniul construcțiilor, statutul Normelor în construcții și a Documentelor aprobate, stabilește detaliat domeniile acoperite de Normele în construcții și Documentele aprobate, împuternicirile autorității în construcții privind elaborarea și aprobarea Normelor în construcții și a Documentelor aprobate, etc.

Normele în construcții (Building regulations) – sînt acte normative obligatorii care stabilesc standarde minime funcționale și de performanță pentru proiectarea și construirea clădirilor. Normele sînt complementate de alte documente care ghidează (explică) modurile de realizare a cerințelor de performanță stabilite prin norme. De asemenea, Normele în construcții vizează și așa aspecte, precum sînt securitatea și sănătatea lucrătorilor pe șantier, efectuarea lucrărilor la înălțime mare, etc.

Documentele de conformitate (Compliance documents) – sînt publicații care nu reprezintă acte normative și care "susțin" Normele în construcții. Documentele de conformitate sînt elaborate de către Departamentul pentru clădiri și locuințe și aprobate de către conducătorul Departamentului. Documentele de conformitate sunt elaborate pentru a furniza recomandări practice pentru realizarea cerințelor de performanță stabilite în Normele în construcții. Documentele de conformitate nu sînt obligatorii, dar în cazul unor dispute/conflicte ele se utilizează pentru a demonstra conformitatea cu Normele în construcții. Pentru fiecare cerință de performanță Documentele de conformitate conțin cel puțin o soluție acceptabilă și, după caz, metode de verificare a conformității cu cerința de performanță (pentru cazuri cînd se dorește aplicarea unei alte soluții decît soluția acceptabilă stabilită în Documentele de conformitate).

Mai jos este prezentată clasificarea cerințelor de performanță în Noua Zeelandă. Pentru fiecare clasă a cerințelor de performanță există un Document de conformitate.

Prevederi generale

- A1 Clasificarea clădirilor după destinație
- A2 Interpretări

Stabilitate

- B1 Structură
- B2 Durabilitate

Protecția contra incendiilor

- C1 Izbucnirea incendiilor
- C2 Căi de evacuare
- C3 Propagarea focului
- C4 Stabilitatea structurilor în caz de incendiu

Acces

- D1 Căi de acces
- D2 Instalații mecanice pentru acces

Umiditate

- E1 Apele de suprafață
- E2 Umiditatea din exterior
- E3 Umiditatea din interior

Securitatea utilizatorilor

- F1 Agenți periculoși pe șantier
- F2 Materiale de construcție periculoase
- F3 Substanțe și procese periculoase
- F4 Protecția de la căderi
- F5 Pericol în caz de construire și demolare
- F6 Vizibilitatea și căile de evacuare
- F7 Sisteme de avertizare
- F8 Semne

Servicii și facilități

- G1 Igiena personală
- G2 Spălatul rufelor
- G3 Pregătirea alimentelor și prevenirea contaminării
- G4 Ventilare
- G5 Mediul interior
- G6 Protecția contra zgomotului
- G7 Iluminat natural
- G8 Iluminat artificial
- G9 Electricitate
- G10 Rețele de țevi
- G11 Gaze și surse de energie
- G12 Alimentarea cu apă
- G13 Ape reziduale
- G14 Deșeuri industriale lichide
- G15 Deșeuri solide

Eficiența energetică

- H1 Eficiența energetică